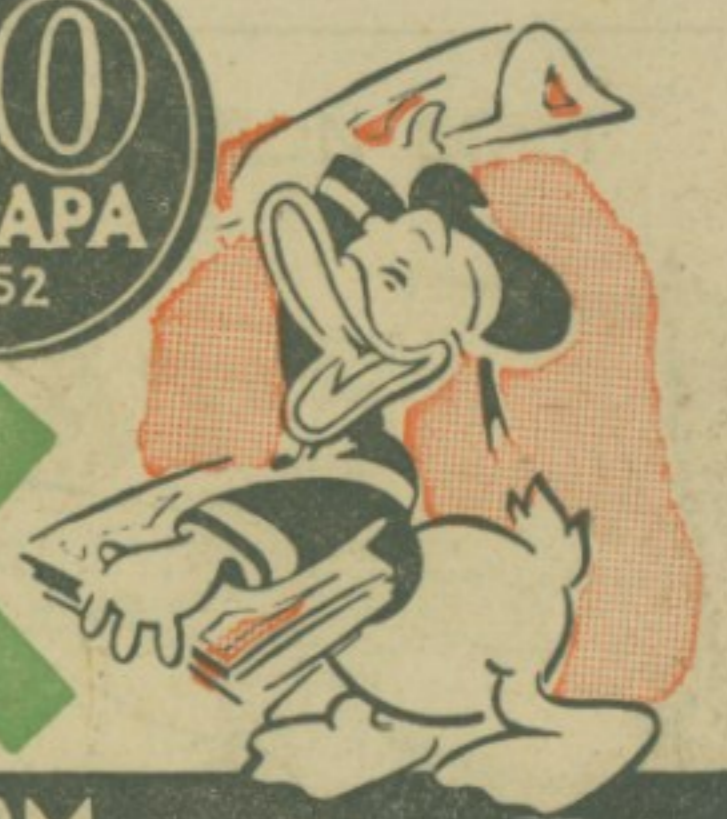

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XX — Број 328
Субота, 12 април 1958

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ТО ЈЕ УЧЕНА, ГОРДОНЕ! ИПАК, ДОЗВОЛИКУ ДА ПОВЕДЕТЕ ТЕ МАЊУПЧИКЕ НА ПРОБНИ ЛЕТ... АЛИ, АКО СЕ МА ШТА ДОГОДИ...

НЕ БРИНИТЕ... НИШТА СЕ НЕЋЕ ДОГОДИТИ И... ХВАЛА ВАМ!

ЗДРАВО, ДЕЦО! ДОНОСИМ ВАМ РАДОСНУ ВЕСТ! СТАРИ ПЕНИНГТОН ПОЗИВА ВАС НА ПРОБНИ ЛЕТ!

НЕ ШАЛИТЕ СЕ, ФЛАШЕ?

ЈЕ Л' ТО СТАРИ ПЕНИНГТОН ПЛАТИ ШТО НАМ ЈЕ УНИШТИО РАКЕТУ?

ФИГУРАН САМ ДА ЈЕ ТО ВАШЕ ДЕЛО, ФЛАШЕ... ПРИХВАТАМО СА ОДУШЕВЉЕЊЕМ!

ОХ! ОХ! ЛЕТЕЋЕМО НА ПРАВОЈ РАКЕТИ!

ОВО ЈЕ ПРИЛИКА О КАКВОЈ СМО САЊАЛИ! ПЛАНОВЕ РАКЕТЕ СМО ПРОУЧИЛИ! КАД БУДЕМО УЗЛЕТЕЛИ УВРЕБАЋЕМО ТРЕНУТАК И...

...ДОЧЕПАТИ СЕ КОМАНДИ! А ОНДА... У СВЕМИР!

ЛЕТЕО САМ ДОСАД 70 ПУТА... АЛИ НИКАД НИСАМ БИО ОВОЛИКО УЗБУЂЕН! ЈЕ ЛИ СВЕ СПРЕМНО? ЗАШТО НЕМА ВАШИХ ПРИЈАТЕЉА?

ЕВО ИХ, ДОЛАЗЕ! МОЖЕМО СЕ УКРЦАТИ!

АХ! И СТАРИ ПЕНИНГТОН ЈЕ ТУ! БИЋЕ ГУЖВЕ!

АХ! УЛАЗИТЕ! КРЕЋЕМО ОДМАХ... ЗАУЗИМАЈТЕ МЕСТА!

УЛАЗИТЕ! ТРЕБА ДА... БИЛЕ! ТИ!?

ОЧЕ! НИСАМ ЗНАО ДА КЕШ И ТИ...

ЛЕПО, СИНЕ! УДРУЖИО СИ СЕ ПРОТИВ МЕНЕ С ТИМ МАЊУПЧИМА!

ОЧЕ, НЕ КЕШ МЕ ВАЈОДА ВРАТИТИ? МОРАМ ДА ИДЕМ! МОРАМ!

ЗАУЗМИ СВОЈЕ МЕСТО! РАСПРАВИЋЕМО СЕ КАД СЕ ВРАТИМО!

...ДА ОЧЕ!

РАКЕТА, БЛИСТАВИ ЦИЛИНДАР, СПРЕМНА ЈЕ ДА ПОЛЕТИ И ОПРОБА СВОЈУ СНАГУ ПРОТИВ ОКОВА ЗЕМЉИНЕ ТЕЖЕ...

ДВА ОДРАСЛА ЧОВЕКА И ПЕТ ДЕЦА КА ГОТОВО НЕ ДИШУ

ОВЕ ХИПНОТИЧКЕ МАШИНЕ ИЗНАД ГЛАВА ОМОГУЌИЋЕ НАМ ДА ИЗДРЖИМО ПОТРЕС ПРИ УЗЛЕТАЊУ.

АУТОМАТСКИ КОНТРОЛНИ УРЕЂАЈИ СУ ПОДЕШЕНИ. УЗЛЕТЕЋЕМО НА 800 КИЛОМЕТАРА, ТРИ ПУТА ЋЕМО ОБЛЕТЕТИ ЗЕМЉУ И ВРАТИТИ СЕ!

УКЉУЧУЈЕМ ХИПНОТИЧКЕ МАШИНЕ!

КРЕЋЕМО... ОХ, ВОЛЕО БИХ ДА ЗАИСТА ЛЕТИМО У СВЕМИР!

МОЖДА ЋЕ СЕ ВИДИ, И ТО ДОГОДИТИ...

У овом броју:

- ИСТОРИЈА СЕЊА
- МИЛИЈАРДЕ ПОД ВОДОМ
- ОЧИ У ОЧИ СА АЈКУЛОМ
- БРИСЕЛСКА ИЗЛОЖБА
- СТРИПОВИ: Хајдук Станко — Паја — Флаш Гордон — Мики — Плутон — Незнани витез — Пери — Томахајк и прича у сликама Од Икара до ракете

КРОЗ ИСТОРИЈУ НАШИХ ГРАДОВА

СТАРИ СЕЊ

Дуж Хрватског Приморја, од Ријеке до ушћа Зрмање, налази се неколико старих градова, који су у историји одиграли значајну улогу и били браничи хрватске земље против напада с мора и копна. Њихови грађани ратовали су и као поморци и као војници далеко од својих домаћих огњишта. Поред Бакара, Сења, Карлобага и других места на Приморју водиле су се поморске битке, у којима су учествовале флоте Венеције, Шпаније, Француске и Енглеске. У XVIII веку Бакар, Сењ и Карлобаг били су слободне луке, као Трст и Ријека. У њих су долазили бродови из свих лука Средоземног Мора и Леванта: ту су била развијена бродоградилшта, у којима су се градили нави и фрегате, тада највећи трговачки бродови. Од свих тих градова, од давнине најчешће је био Сењ, један од најстаријих градова у нашој земљи, чији се постанак ставља у V век пре наше ере.

се извозило дрво за градњу бродова, сечено у велелитским шумама, које су се тада простирале и на приморској страни; затим жито, месо, кожа, а увозило се сукно, свила, разни метали и со. У то време Сењани су сматрани за најбогатије грађане у хрватској краљевини. У Сењу је живело и много странаца — трговаца, највише Млечана и Анконаца, који су ту имали своје конзуле. У сењском бродоградилшту градили су се бродови за многе италијанске трговачке градове.

У Сењу се развила и књижевност на хрватском језику, писана глаголицом и намењена црквеним потребама. Ту је 1494 године основана прва хрватска штампарија, а хрватски језик и глаголица већ су почетком XIV века из цркве прешли у јавни и приватни живот. Из Сења је глагољци пренео у прашки емауски ма-

настир (1347) чувени чешки краљ Карло, који је извесно време боравио у Сењу. Тако је Сењ био културни и економски центар Хрватске на Приморју. За успон и процват имао је највише да захвали својим грађанима, вештим трговцима и одличним поморцима.

Турци су први пут стигли до сењских зидина 1463 године; пет година касније, они су продли и у сењску луку и попалили сву околину града. Услед све чешћих турских напада, Сењ се све више претвара у утврђено упориште против Турака и постаје једини браник

слободне пловидбе и трговине на горњем Јадрану. Првих деценија XVI века он добија нове становнике — ускоке, који су га својим храбрим делима на мору и копну надалеко прославили. Како је Сењ постао и једна од најзначајнијих тачака аустриског одбраненог система на југоисточним границама државе, у њега се насељавају и Немци, који су својим самовољним поступцима и суровошћу стално изазивали грађане, кршећи њихове старе повластице.

Кад су се Млечани, због трговине, почели споразумевати с Турцима, ови су од њих захтевали да прогоне ускоке. До тог времена ускоци су у походима против Турака сарађивали с Млечанима, нарочито у Кипарском рату. Млечани су сматрали ускоке јединим опасним такмацима на Јадрану, јер поред њих они нису могли да буду његови искључиви господари. Сукоб између ускока и Млечана све се више заоштравао, нарочито кад су Млечани разорили град Карлобаг, претстражу сењску (1592). Они су подмићивали немачке генерале који су у царско име долазили у Сењ да испитају ускочке жалбе, док на крају није избила буна, у којој је погинуо злогласни царски генерал Рабата, познат по својој окрутности и попуштању Млечанима.

После Рабатине погибје, на стало је приморје између ускока и Млетака. Међутим, оно није било дугог века, јер су Млечи настојали да по сваку цену униште ускоке. Тако је 1615 године, због ускочког питања, дошло до рата између Аустрије и Венеције, који се претворио у европски рат. У њему су учествовале: Венеција, Аустрија, Холандија, Шпанија и многе немачке државе; за његов исход била је заинтересована сва европска дипломатија; војске је предводило седам европских принчева и неколико најчужденијих тадањих војсковођа, међу њима и Валентштајн. Са свих страна скупљани су плаћеници, међу којима и Турци. Млечане је помагала моћна холандска морнарица; па ипак су они стрепели од ускочких напада чак и у својим раскошним палатама.

Ускоци су се у том рату показали неустрашиви и непобедиви, мада их је било свега неколико стотина, с лађницама у које је могло да стане највише двадесетак морнара. На патину интервенцију, поведе-

ни су преговори о миру, који су завршени у Мадриду, септембра 1617 године. Аустрија је жртвовала ускоке, које је иначе називала, кад би јој то устребало, „једином тврђавом у држави“. Снагом европске дипломатије, они су истерани из Сења и пресељени у Гацку и Жумберак...

У Сењ је дошла немачка посада, с немачким официрима. Сад је настала дуга борба сењских грађана за своја права, која је трајала више од сто година. Долазило је до честих бун не само против немачке самовоље, него и против градских патриција који су сарађивали с Немцима, жртвујући њима за вољу древна права свога града. Као заступник сењских грађана и бранилац њихових права, нарочито се истакао Павле Ритер-Витезовић. Трагична је судбина Сењанина Метеше Кухачевића, правника и песника, који је, зато што је упорно и смело бранио права свога града и сиромашног народа, невин осуђен на доживотну тамницу. Тамо је, после 26 година тамновања, дочекао помиловање, да мало потом умре као 75-годишњи старац, не угледавши више никад свој родни град.

После великих ратова крајем XVII века, у којима су учествовали и Сењани, нарочито у ослобођењу Лице, они су се поново почели враћати трговини. Њихови велики наоружани бродови запловили су морем, али су исто тако учествовали и у поморским биткама. У рату за такозвану „шпанску баштину“ (1703 — 1704) учествовала је и сењска морнарица. Она је потукла

француску и тако спасла Трст и Ријеку. Тим поводом је Ритер-Витезовић испевао своју „Сењчицу“. И касније је сењска морнарица постигла успехе у поморским биткама с француским, шпанским и сардинским бродовима.

Године 1778 Сењ је проглашен слободном луком; у његовом бродоградилшту поново су изграђивани велики бродови и сењски трговци имали су право да их наоружавају, да би били сигурнији од гусара. Сењски бродови пловили су по целом Средоземном Мору и одржавали трговачке везе с лукама на Леванту. Последње деценије XVIII и прва половина XIX века претстављају цветно доба сењске поморске трговине, а потом настаје њен пад, изазван наглим развојем Трста и Ријеке, појавом пароброда и отварањем нових железничких путева, који скрећу трговину према Трсту и Ријеци. Па ипак су сењски трговци, 1867, основали прво хрватско паробродарско друштво. Први хрватски пароброд који је из Сења запловио у Јадранско Море звао се „Хрват“.

Али, Сењ више никад није могао да достигне своју ранију поморску снагу, кад су на његовим навиима и фрегатама пловили његови храбри поморци. Постепено је замирала и трговина, а славна прошлост Сења и распадање његових старих трговачких и поморских породица нашли су свој уметнички одраз у делима најпознатијих и најбољих хрватских књижевника — Аугуста Шеное, Силвија Страхимира Крањчевића, Вјенцеслава Новака и других.

Ј сам познати онај посуда већ од старине силан на оружју Сењ, богатством једнако јак — каже се у једној латинској песми коју је испевао почетком 18 века Павле Ритер-Витезовић, родом Сењанин, чувени хрватски историчар и књижевник. На илирском језику „Сениа“ је значило „Старо место“. Сењ се налазио у илирској покрајини Либурији, а сами Илيري сматрали су га праисторичким насељем. Помине га у својим списима грчки географ Птоломеј; о њему говори и римски природословац Плиније. На чувеној Појтингерој табули, старој римској географској карти, Сењ је означен с две куле, а поред тога стоји натпис: пор(тус) Сениа, „што указује на велику важност и вредност Сења као пристаништа“. Сењ је био полазна тачка војног похода који је цар Октавијан предузео против Јапода, а од истог цара добио је и грађанска права. Град је лежао на изласку чувеног „Војног друма“, којим су се у римско време и у раном Средњем веку кретале све војске и сва трговина из унутрашњости према Приморју.

У Средњем веку Сењ је био утврђени лучки град. Припадао је хрватско-угарском краљу, али више од два века његови стварни господари били су моћни крчки кнезови (Франкопани). Грађани су уживали повластице, које су им потврђивали владари, и имали су своју управу. Но, често су морали да трпе насиља својих господара и да се упорно боре за своја древна грађанска права.

Кад су Хрватској на Јадранском Мору остале само две луке — Сењ и Омишаљ на острву Крку — Сењ је добио још већи значај. Он је претстављао једину излазну тачку хрватских земаља на море. Тада је и сењска трговина нагло порасла и у сењској луци могли су се видети бродови из свих средоземних лука. Путници из Средње и Северне Европе које пут није водио на Венецију и Бенову отискивали су се на Левант из сењске луке. Из унутрашњости Хрватске, „Војни друм“ је водио од Загреба преко Топуског и Модруша у Сењ. Током XV века, кроз Сењ је пролазио и већи број старе српске средњовековне властеле, која је бежала испред Турака и тражила помоћ и уточиште на двору хрватско-угарских краљева. Кроз Сењ су прошла, на путу из Дубровника, и браћа Краљевина Марка.

Све до краја XV века Сењ је углавном живео од своје развијене трговине. Из Сења

МАЛЕ ЗАНИМЛИВОСТИ

КАМЕРА СА ДОМЕТОМ ОД 30 МИЉА

Америчка армија употребљава фотографску камеру са инфрацрвеним зрацима чији домет износи 30 миља. Ова дотекметна камера за извеш-

ћање може снимати и земљишта и објекте, а помоћу ње војници могу да прате непријатеља и онда кад је мрак, кад је видик покривен димом или је у магли. Упркос свим овим препрекама, кроз овакву камеру све се може видети.

НАВИКА

Тони је један од многих коња који је у угљенокопима Барнслеј, у Енглеској, у количницама довозио угљем до дизалине, а она га затим извлачила на површину. Већ осам година, од својих четрнаест, обавља он овај тежак посао. Остатак својих дана требало је да проведе на лепој фарми удаљеној од рудника само једну миљу. Али, он ту не може

да се скраси. Већ шест пута је ноћу побегао и нашао се пред улазом у окно, тачно у пет сати ујутру, кад рудари почињу посао. Још необичније је то да Тони понекад и дану одјурн са ливаде да би обичао своје бивше „радно место“. Његов чувар Алберт Турнер каже да за педесет година, откако се стара о „пензионисаним“ коњима, није доживео ништа слично, па не зна како да изиђе на крај с Тонијем.

УЗ ПОМОЋ ТРАКТОРА

Један трактор и шест полицајаца једва су успели да извуку из језера Мичиген, у које је случајно био пао, Џемса Брукса, америчког колоса и најтежег човека Чикага. Брукс је тежак 203 килограма.

КРОТИТЕЉ БУВА

Алдеј Брубек из града Турквила, окитница по занимању, постао је преконоћ „чуден“ у Америци само зато што је пред судијом за прекршаје, коме је био приведен због скитничења и просјачења, изјавио да је пронашао поступак помоћу кога може да украти сваку буву у року од 24 часа.

И ОВО ЈЕ РЕКОРД

За недавно гостовање Лоренса Оливијеа у Америци владало је велико интересовање. Тако је на Бродвеју, на првој берзи, једна улазница за фотељу у партеру продавана по 65 хиљада динара.

ПАС СПАСИЛАЦ

Четворогодишњи Алојз Кутел из околине Цириха забављао се санкањем низ снежне падине. Најједном, санке су окренуле са стазе и великом брзином стале да јуре ка једном амбису. Људи у близини није било, тако да запомагање детета нико није чуо. Срећом, ту се нашао Астор, велики пас вучјак. Видећи малог господара у опасности, појурио је за њим. Стигао је санке и покушао да зграби малишана за ногу, али никако није успео. Онда је потрчао још брже, прстигао санке и стао испред њих. Судар је био страشان. Мали Алојз одлетео је далеко у снег и тако се

»Троструки поглед« код птица

Вид код птица је много бољи и оштрији него код човека. Птице грабљивице, например, имају за то да захвате необично малим саставу својих очних дупћуца. Свако око код грабљивице има две очне дупће: централну материје жуте или црвене боје и периферну. Тако оне могу да осматрају једно место из три правца истовремено. То је такозвани „троструки поглед“ или „поглед у три правца“. Најчудноватији је рад микроскопски ситних делова у њиховој мрежњачи. То су силхузне лоптице неке уласте материје жуте или црвене боје и периферну. Тако оне могу да осматрају једно место из три правца истовремено. То је утијање.

ВОЛЕ ДА ЧИТАЈУ

У Сједињеним Америчким Државама сваког дана се троши огромна сума новца на новине — просечно 3,683.000 долара. У току дана прода се више примерака новина него паклица цигарета, боца млека или хлебава.

ДУГ ПУТ

Научници су израчунали да је потребно око педесет милиона година да би топлиота из Сунчевог језгра избила на површину.

КРОЗ живот и школу

НАУЧИТЕ

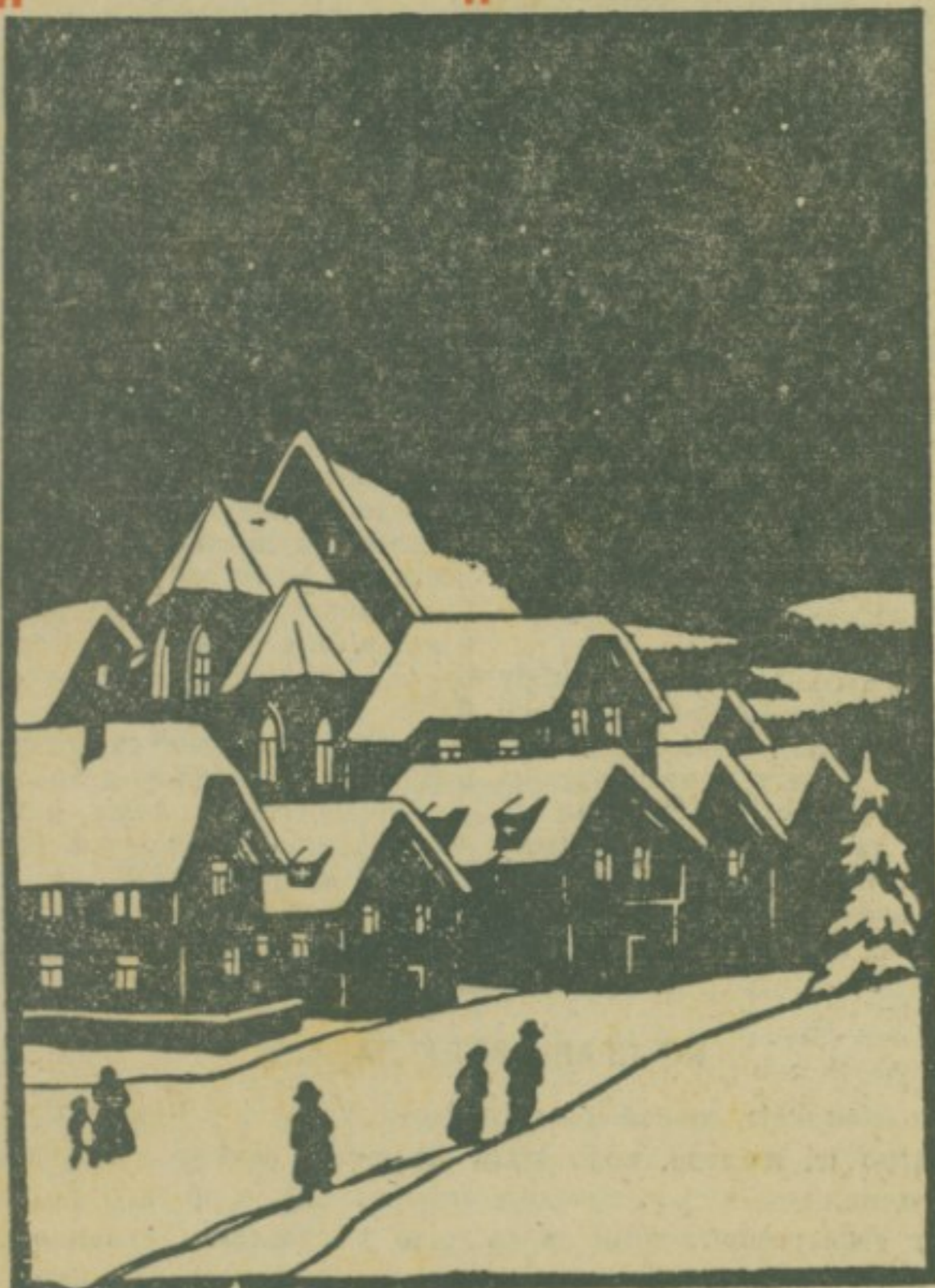
макар нешто свакој дана...

Вил Дурант, амерички педагог и књижевник, написао је више запавених дела. Када га је уредник америчког часописа „Ова недеља“ замолио да неке своје мисли изнесе на његовим страницама, Дурант је за тренутак заборавио да је филозоф и историчар и проговорио је као — деда. Девет савета које је овде изнео написао је за своје троје унучади:

- 1) Почните дан чистоћом. Нека вам спаваћа соба увек буде беспрекорно чиста.
- 2) Пре него што ујутру изиђете из своје собе, рубље и одело оставите у орман.
- 3) Облачите се чисто и уредно. Људи ће вас ценити по ономе што виде — док вас добро не упознају, а њихово мишљење о вама свакако ће утицати на ваш успех и на ваше задовољство.
- 4) У живот своје породице и заједнице свакодневно улазите с добрим расположењем; истичите што мање своје невоље, а што више своје незгоди.
- 5) Не говорите док други говори. Дискутујте, али се не препирите. Прихватите сваку истину коју други изнесе иако се разликује од вашег схватања.
- 6) Будите срдачни и пажљиви према свима, нарочито према онима који вам се супротстављају.
- 7) Смањите до крајности чи тање, слушање и посматрање онога што је намењено недоразумљивим мислима. Мозак се формира по ономе чиме га кљукате. Не дозволите да ваш мозак постане корпа за отпатке.
- 8) Научите макар нешто сваког дана; док учите ви и растете.
- 9) Спољашњу скромност употпуните унутарњим поносом. Ако сте скромни, људи ће се с вама много срдачније опходити, а понос ће вас потстицати да избегнете подлост, кукавичлук и лењост.

ЗИМСКА НОЋ

На први поглед, овај цртеж је тежак, али у самој ствари он је врло лак. Покушајте да га прецртате, па ћете се брзо уверити да је тако.

»ИСТРАЖИВАЧИ« АТМОСФЕРЕ

После пуштања вештачких Земљиних сателита научници су дошли до закључка да такозване метеоролошке ракете не представљају велику добит, нарочито ако не прелазе висину од 200 км. Међутим, 125 метеоролошких ракета које су совјетски научници извадили или ће извадити у току Међународне геофизичке године, ипак ће дати драгоцену обавештења. Ове метеоролошке „сонде“ испитиваће пространу и сасвим мало познату област која се налази изнад атмосферског слоја. Совјетска испитивања врше се са четири базе: прва, из

које ће се извадити 25 ракета, налази се на острву Хејс, на Арктику, друга је на „средњој надморској висини“ у Совјетском Савезу и са ње ће узлетети 40 ракета, трећа је на броду „Об“ (30 ракета), а четврта се налази на Антарктику, у совјетској бази Мирниј из које ће узлетети 30 ракета. Ова испитивања треба да омогуће да се добије нека врста профила атмосфере.

Поред совјетских, и научници других земаља послаће из разних база извесан број ракета. Постоји оправдана нада да ће крајем ове године гасовити слој око наше земље најзад открити своје „тајне“.

ШТА ЈЕ АЗБЕСТ?

Азбест је, у ствари, влакнаста врста минерала амфибола и серпентина. Серпентински азбест састављен је од дугих влаканаца, зеленкастих или белих, танких као свила или памук и са овластим сјајем. Влаканица су савиљљива и могу се „чешљати“ као вуна. И амфиболски азбест има танка и фина влакна, беле, зеленкасте или плавичасте боје.

Због својих физичких особина — савиљљивости влакана, која се могу прести и плести, и

отпорности према ватри — азбест има широку примену. Он се употребљава за израду ватрогасне опреме, за позоришне завесе, за ватросталне мрежице код плинских светилки, за заштиту од ватре и електричне струје, за разне филтере, за облагање аутомобилских кочница код бродских турбина и млазних мотора, у електронци, хемиској индустрији, грађевинарству и... тешко би било набројати где је све „лину вивум“ нашао примену.

ПУСТА ЗЕМЉА

Мала осамљена кућа уред пусте бескрајне земље. Једино живо биће које се види на слици јесте магаре. То је честа слика у свим равницама. Нема ту ништа необично, али је карактеристично за овакве крајеве. Људи који живе у планинама видеће на овој слици и другу страну природе — њима непознат живот у њој. Вероватно само због те карактеристичности једнога предела фотограф Тони Дел Тин из Италије пренео је тај приказ на хартију и назвао га: Пуста земља.

Ripley's ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

СЕЛО КУНЕАЗ, НАЈВИШЕ ЈЕ У ИТАЛИЈИ ОНО ЛЕЖИ НА ВИСИНИ ОД 2049 МЕТРА

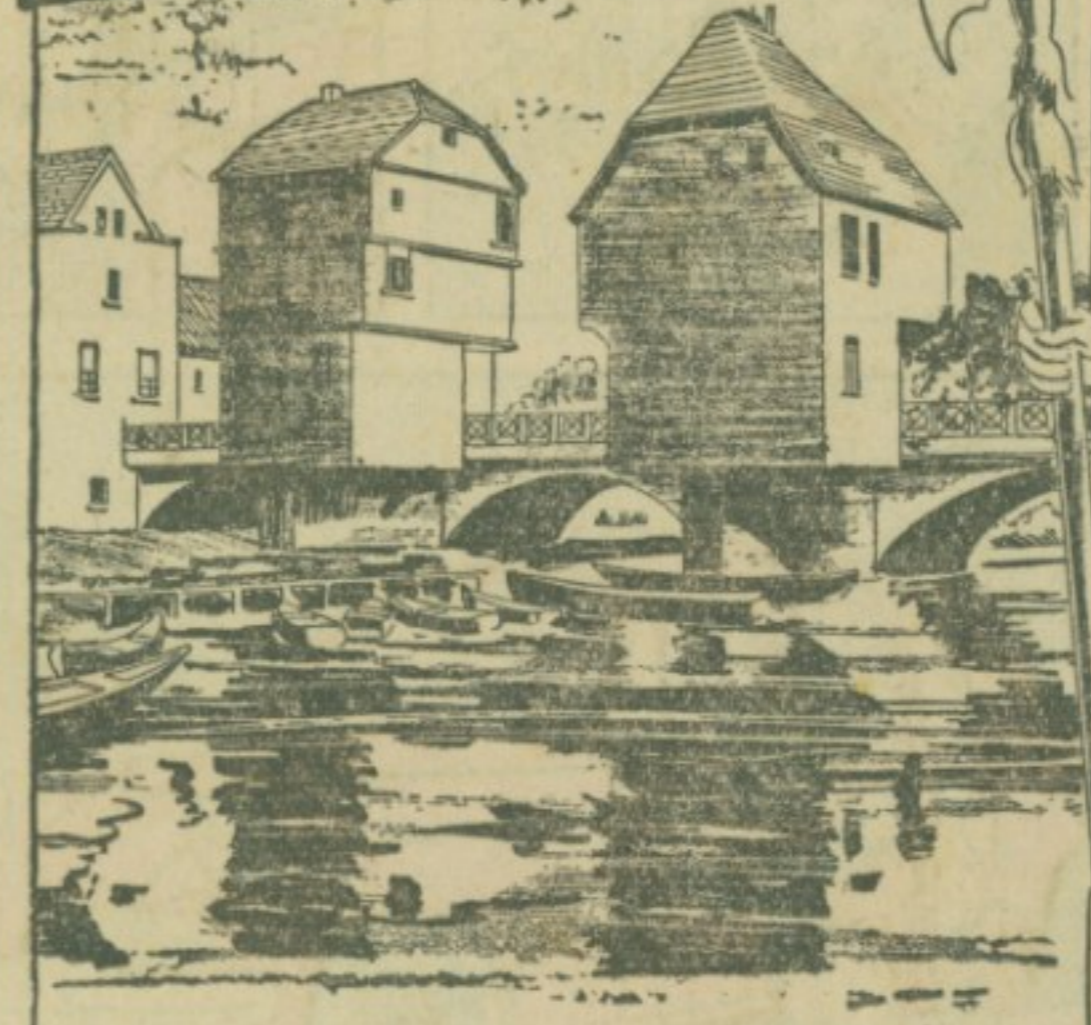
ЛЕДИ ХЕНИЦ
ЧУВЕНА ЕНГЛЕСКА ЛЕПОТИЦА ИМАЛА ЈЕ ТАКО ЈАКУ АЛЕРГИЈУ ПРЕМА РУЖМА ДА ЈЕ ОД ДОДИРА РУЖИНЕ ЛАТИЦЕ ДОБИЈАЛА ПЛИКОВЕ НА КОЖИ

СПОМЕНИК МРТВОМ ДРВЕТУ
ДЕО ГРАНЕ КОЈА ЈЕ ИЗРАСЛА ОКО ЕЛЕКТРИЧНЕ ЖИЦЕ ОСТАВЛЕН ЈЕ ДА ВИСИ С ЈЕ ПОШТО ЈЕ САМО ДРВО БИЛО ПОСЕЧЕНО У БЛИЗИНИ РЕДНОРА (САД)

КЉУЧ ОД БАСТИЈЕ
ПОКЛОНИО ЈЕ АФАФЕТ ЊОРЉУ ВАШИНГ ТОНУ И ОН ЈЕ ОТАДА ЧУВА У ВАШИНГ ТОНОВОЈ КУЉИ ПРЕТВОРЕНОЈ У МУЗЕЈ, НА МОНТ ВЕРНОУ

ЗАШТО НЕ
ЗОВЕ СЕ ЈЕДАН ГРАД НА РЕЦИ МИССИПИ

2 КУКЕ
САГРАБЕНЕ НА МОСТУ ПРЕКО РЕКЕ НАЕ У КРОЦНАХУ, НЕМАЧКА, ПРЕ 500 ГОДИНА, И ДАНАС СУ НАСТАЊЕНЕ

ЊУФАУНДЛЕНДСКИ ПСИ
ПОРЕКЛОМ СУ ИЗ ПОРТУГАЛИЈЕ

ГРОФ ГВИДОГВЕРА IV
ИЗ КАСЕНТИНА У ИТАЛИЈИ САГРАДИО ЈЕ 500 ЗАМКОВА ДА БИ СВАКОМ ОД СВОЈЕ ПЕТОРИЦЕ ВИНОВА МОГАО ДА ЗАВЕШТА ПО 100 ДВОРАЦА

Трајом »губа«

Уском планинском стазом успињали смо се лвицом Великог Кланца код Алма-Ате, — почео је своју причу совјетски природњак Звијеров — кад мој водич, надзорник шума Казанкај, рече показујући широким покретом руке снежно поље:

— Пре десет година видео сам овде трагове дива.

— А самог дива ниси срео? — заинтересовах се ја.

— Не. Он је невидљив... само трагове оставља, — уверено одговори мој сапутник.

Дуго смо затим јахали ћутке. Размишљао сам о многим чланцима које сам прочитао о загонетном становнику хималајског горја, такозваном снежном човеку, и питао се да није Казанкај којим чудом видео његове трагове. Из размишљања ме је траго мој водич нагло зауставиши коња.

— Медвед, — прошапутао је скидајући пушку с рамена.

Испред нас, избивши из једног малог побочног кланца, ге-

отвор другу шапу, али ју је одмах, жалосно цвилећи, извукао — такође обливену крвљу.

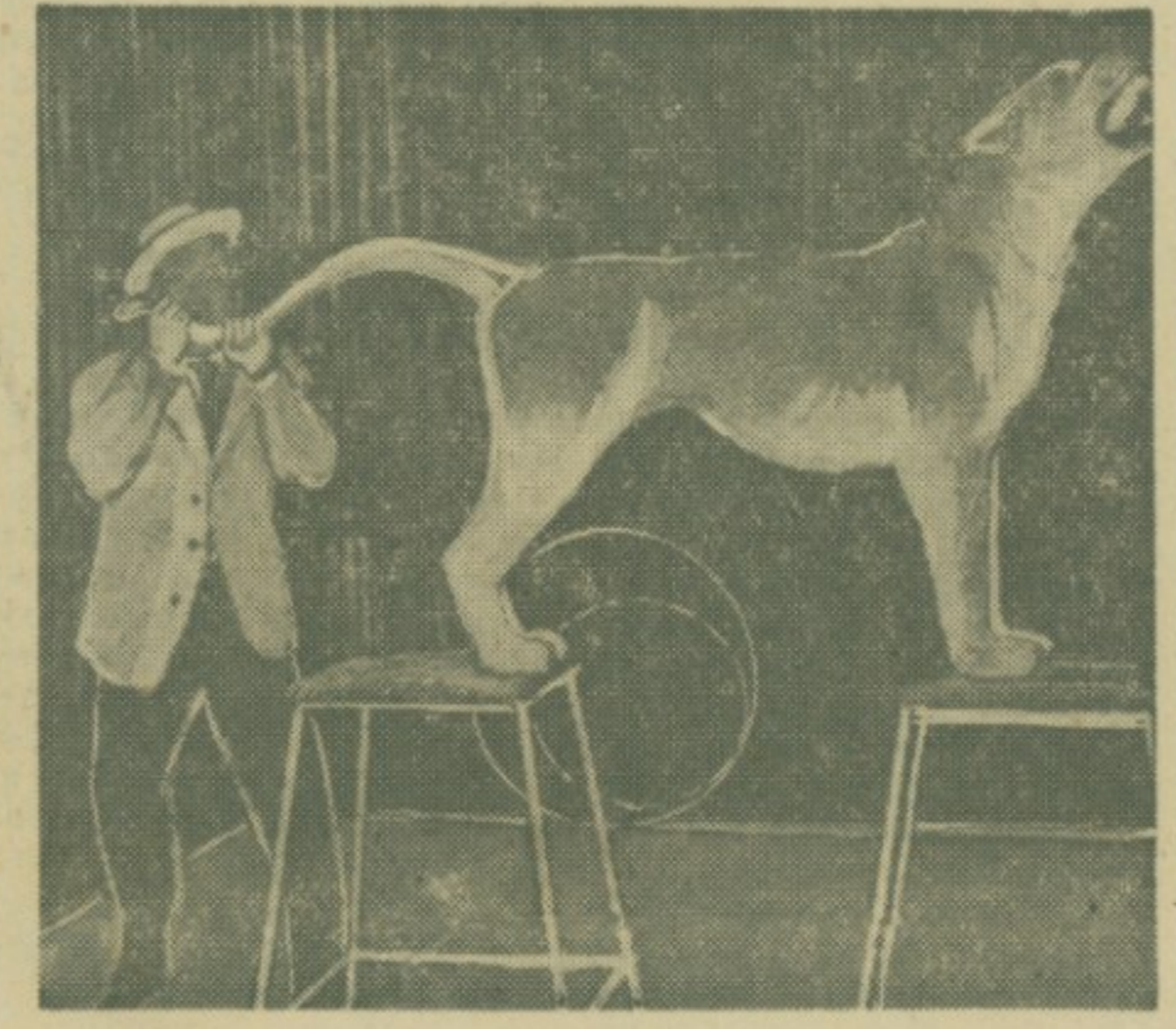
Медведу више није било до дова. Дуго је седео и, ослањајући се леђима на један камен, лизао ране. Затим се усправио на задње шапе...

Поново су глосари почели да криче: планинском падином корачао је медвед, а они су бежали пред њим. Ране на предњим шапама нису му дозвољавале да иде четвороношке. Прешавши преко великог снежног поља, нестало је иза

»Прождрљиви« комичар

Француз Жан Маркони, познати комичар светске класе, коме пљеска публика многих земаља по позорницама и биоскопским дворанама, (па чак и пред телевизијским екранима) увесељава сада публику готово три месеца, из вечери у вече, једном својом новом и необичном улогом, у којој, веровали или не, »прождире« лавове.

Уствари, популарни комичар игра главну улогу укротитеља лавова у скечу који се зове »Силом укротитељ«. Маркони мора да се толико разбесни на своју партнерку, у овом случају лавицу »Саиду« из једног париског циркуса, да је у једном тренутку гнева шчепа за реп и почне да га гризе, али тако да публика у гледалишту не само чује за вијање ове крволочне звери, већ чује и крикање кошчица у репу. Да би ова сцена била што уверљивија, сјајно дресирана Саида, »потврђује« три љење болова повременим урликањем... Разуме се да је у овом скечу, за који веле да публику доводи до урнебесног смеха, — посредни изврсна дресура ове животиње, у којој уопште није учествовао Маркони.

Последње ушочишће

Неки мисле да је убијен и нални забран 1901 године, последњи буфало, како Американци називају бизоне. Међутим, треба посетити Оклахому и уверити се да у планинама Визита живи ова дивљач у природном стању, заштићена од пропадања.

Сваке године у децембру почиње окупљање бизона, око хиљаду грла укупно, ради жигосања младих и вакцинација против болести. Жигосање се врши да би се имала евиденција о броју бизона.

У овом уточишту дивљег живота, који је постао националној забаченијих делова забрана.

КО ПРАВИ ВЕЉУ ЛАРМУ?

Кен Фејт, инжењер за проучавање звука у Чикагу, прекирати је, изгледа, врло стару полемику између мушкарца и жена: ко од њих гласније говори? Он је објавио резултат експеримента који се састојао у следећем: измерио је јачину ларме у једном ресторану где је ручало 250 жена и опит поновио у ресторану у коме је било 250 мушкараца. У првом случају инструменти су забележили 75 децибела, а у другом 66. Кен Фејт тврди да бука на најпрометнијим раскршћима Чикага не прелази 75 децибела.

ОЧИ У ОЧИ СА АЈКУЛОМ

тешког сигурно 300 килограма. Као хипнотисан, човек још не може да одвоји поглед од малог стакленог квадрата који је циновско тело већ потпуно испунило. Најзад је дигао поглед и нашао се очи у очи са ајкулом. Сад више то није филмски с...атељ који се радује сваком сусрету с морским становницима, већ човек обузет страхом, праисконским страхом људског бића пред „морским тигром“.

Ајкула почиње да описује круг око свога плена, држећи лево око упрто у објектив камере. Сам и беспомоћан, човек очекује напад. Очигледно, нема му спаса. Али, немам као да оклева. Њени покрети постали су спорни, некако неодлучни. Наједном, као да се одлучила — заронила је и изгубила се у дубини.

Сниматељ је изишао на површину сав задубан, као да му је ајкула за петам, мада је знао да је опасност прошла. То је био париски лекар Жилбер Дукан, који је у својој недавно изишлој књизи „Очи у очи са ајкулама“ испричао овај и још много узбудљивих доживљаја са своје експедиције на Црвеном Мору, где је био заједно с неколицином египатских подводних рибара.

Теорије, теорије...

Последњих неколико деценија чуле су се многе различите теорије о ајкулама. Неки стручњаци сматрају да ајкула заслужује свој глас страшних

чудовишта и да човеку који се нађе у њиховој близини не преостаје друго него да се опрости са животом. Други, међутим, тврде да су то најплашљивије и најбојажљивије од свих животиња на свету...

Где је истина?

Да би се до ње дошло, треба поћи од једне основне претпоставке: има ајкула и ајкула. Као што би било погрешно рећи да сви пси без разлике нападају човека, тако се то не може тврдити ни за 160 и више врста ајкула, од којих само десетак показује опасну агресивност.

И Дукан у својој књизи излаже једну теорију. „Ако се намерите на неког некоректног возача који вам је препречио пут или вам у пролазу затребао каросерију, ви силазите из кола да се објасните с њим. Али, кад видите како из других кола излази висок, плећат човек, ваша агресивност сместа полусте.“

И ајкуле се, мање-више, понашају тако. Од човека који бежи испред њих пливајући, оне виде углавном само ноге, које их просто маме да у њих зарину зубе. Ноге пливача кога ајкула прогони личе још на пипке хоботнице или на мирозљубиву рибу мурену. Али ако

се човек загнури, показавши се у свој својој величини, или чак држећи у рукама подводну пушку или остве, онда се ситуација из основе мења и ајкула напушта воља за напад.

Ајкула, дакле, напада пливача зато што има времена да „размишља“, а и зато што човече ноге у покрету не представљају опасног противника, већ напротив врло примамљив плен. Међутим, ајкула не напада човека који је загнурен и који је, усто, још и „гледа“.

Ово је прилично уверљиво објашњење, али га ипак не треба узети као апсолутно тачно. Има још много околности које могу утицати на понашање ајкуле у критичном тренутку. Једна од њих су и атмосферске прилике. Човечеј расположење у многоме зависи од метеоролошких услова, од здравственог стања или од неког догађаја. За животиње, које су знатно осетљивије на све ове утицаје, постоје дани појачане виталности и раздражљивости и дани апатије. То исто важи и за ајкуле. Кад су нервозне, оне нападају сваки плен.

Хвала на савету, али...

Како се онда управљати? Дуканов савет био би отприлике овај: ако подводни рибар сретне ајкулу, треба на први поглед да утврди да ли она напада некој од опасних врста или не (најпознатије опасне врсте приказане су на нашем цртежу). После тога, нека погледа да ли је ајкула нервозна или апатична. Ако је нервозна, онда нека подводни рибар скупи сву своју храброст и појој у сусрет, јер ионако не би могао побећи.

Али, ипак је најбоље не срести се са ајкулом...

ПРОТИВ НАЗЕБА

Др Винстон Прајс, оиохемичар на америчком универзитету „Дон Хопкинс“, забележио је први значајан успех у историји лечења назеба, болести која највише напада човека још од

његова постанка. Доктор Прајс је изоловао вирус „ЈХ“ који је проузроковац 30% назеба у свету и начинио вакцину која помаже у 80% случајева.

ЛОКОМОТИВЕ ПОД ПОКРИВАЧЕМ

У депоу америчке војске у месту Оцену, у држави Утах, стоји 100 покривених локомотива. За случај потребе оне се откривају и користе. Локомотиве су тешке од 45 — 130 тона, а вредност сваке је око 90.000 долара. Само покривач стаје 2.200 долара. Са стоји се из три слоја специјалне материје, преко којих је пребачен још један — од картона.

У водама око острва Бафатин, у Црвеном Мору, је дан подводни сниматељ опрезно се кретао између коралних гребена, кад нешто привуче његову пажњу. Руке су му чвршће стегле филмску камеру, а поглед, иза маске, постао је оштрији. Нека сиво-плава маса наједном се издигла с дна и пошла према њему. Можда је туна, или риба-сабљарка? А ако је ајкула? Брзо

као муња синула му је кроз главу ова страшна мисао која се ускоро показала тачна. На „мушци“ камере, тело немани расло је невероватном брзином.

Човек сад већ види и ајкулино око, мајучно према њеном огромном телу, али невероватно сјајно. Запрепастила га је шиљата њушка чудовишта дугог око четири метра и

Живош на Земљи је настао многу пре него што се досад мислило

Многи научници су доскоро сматрали да су се прва жива бића на Земљи појавила пре 800 милиона година. Новим методама испитивања старости, хемичари су по нађеним геолошким остацима и фосилима утврдили да потичу од пре три милијарде до 3.300.000.000 година. Један од најпознатијих британских геолога професор Артур Холмс недавно је изјавио да фосилне алге нађене у врло старим стенама имају вероватно три милијарде година. Неки амерички и канадски научници такође су извршили открића која говоре у прилог овоме. У последње време све више преовлађује мишљење да је живот на Земљи постојао још пре две до три милијарде година.

ПТИЦЕ КОЈЕ ОСВЕТЉАВАЈУ СВОЈА ГНЕЗДА

Мала индиска птица баја гради необична дугоуљаста гнезда чије проширење у средини представља неку врсту главне одаје. Гнездо је окачено на крају високе и савитљиве гране. Свој дом баја осветљава природним „сијалицама“: у шуми улови светлеће црве и друге фосфоресцентне инсекте које као лампоне окачи са унутрашње стране гнезда.

ЗА ЗАБОРАВНЕ ДОМАЋИЦЕ

Један шведски инжењер конструисао је електричну пеглу с термостатом, која ће убудуће спречавати пожаре због расејаности домаћица. Ако се оваква пегла остави укључена на једном месту дуже од четири минута, аутоматска сирена у њој алармираће читаву кућу.

Тема која је највише инспирисала америчке књижевнике

Сецесионистички рат, вођен између северних и јужних америчких држава, најомиљенија је тема у америчкој књижевности. О овом догађају је од 1865 године када је рат завршен до данас написано 34.000 књижевних дела, па чак и сада, после готово сто година од завршетка овог грађанског рата, књижевници не престају да пишу о њему. Предвиђа се да ће у току ове године бити објављено још 150 нових књижевних дела са мотивом из овог рата.

НЕЗНАНИ ВИТЕЗ

НЕЗНАНИ ВИТЕЗ НАСТАВИО ЈЕ ПУТ ПРЕМА МОСТУ...

ОШТРЕ ОЧИ МОГ СОКОЛА ЈОШ Нису ОТКРИЛЕ ОПАСНОСТ! А СЕР ЕДВИН МИ ЈЕ БАШ ТУ ОБЕКАО ИЗНЕНАЂЕЊЕ!

ИЗНЕНАДА, КРОЗ ВАЗДУХ ЈЕ ФИЗЈУКНУЛА...

ЗАМКА!

ИЗНЕНАЂЕНИ ВИТЕЗ ОДМЕТЕО ЈЕ У ВОДУ.

НИКАКВО ЧУДО ШТО МОЈ СОКО НИЈЕ ОТКРИО ЗАСЕДУ...!

КУКАВИЦЕ! КАД СУ ПРИМЕТИЛИ ДА ДОЛАЗИМ САКРИЛИ СУ СЕ НА ДНО РЕКЕ! МИСЛЕ ДА МИ МОЈ ТЕШКИ ОКЛОП НЕЋЕ ДОЗВОЛИТИ ДА СЕ ПОКРЕНЕМ С ДНА!

НАСТАВИКЕ СЕ

МИЛИЈАРДЕ

ПОД ВОДОМ

Откакo је откривен Нови свет, много је бродова пуних разним благом стигло у Европу, али их је много и остало на том путу. Сматра се да је за неколико столећа ишчезло у мору између Европе и Америке преко милион бродова, понекад са собом око двадесет отсто свега злата и сребра које је досад нађено на нашој планети.

Од 38.000 проучених подводних „терена“, на 3.500 места несумњиво се налазе басновслова богатства. Машту савременог човека нарочито привлаче „трезори“ из времена такозване „херојске епохе“ шпанске и португалске флоте, скривени углавном у водама Кариба. На географској карти коју доносимо означен је само мали број места на којима се они отприлике налазе. Али сва та места, знана и незнана, крију не само благо, већ и хиљаде узбудљивих прича о личним трагедијама људи. Ма колико биле драматичне, многе од њих остаће заувек непознате...

Било је то 23 јула 1641. Од Сан Хуана де Уоле, војне луке Вера Круза, пловила је према Кадису, у Шпанији, „Златна флота“. Као и обично, једрањаци су били кришати пљачком из Новог света: дуваном са Антила, перуанским сребром, мексиканским златом и смарагдом из Колумбије. Адмиралски брод „Нуестра Сењора де ла Консепсион“ имао је 514 путника, међу којима се налазило неколико веома значајних личности.

Електронски спектроскоп за анализу крви

Доктор Џон Хелер са Института за медицинско истраживање у Ричфилду, у САД, почео је да конструише један спектроскоп и електронски калкулатор који ће моћи да открију у крви чак и оне биолошке супстанце које се налазе у врло бледим ткивима и које се нормалном анализом не могу наћи. Од ове машине, која ће бити завршена за пет година, очекује се права револуција и дијагностичкој медицини, јер ће омогућити откривање разних болести које се налазе тек у зачетку. На конструкцију ради група специјалиста, међу којима се налазе физичари, математичари, хемичари, биолози и физиолози.

Непризнати шампион

Поштар у француском граду Готије држи један непризнат рекорд: за 32 године службе он је препешачио 320.000 километара и никад није сео ни у једно превозно средство.

Централно атомско грејање у Стокхолму

Шведска престоница биће први град на свету који ће добити централно атомско грејање. Радови на остварењу овог пројекта већ су знатно одмакли, а од 1960 године Шведска ће сваке године добијати по једну нову атомску централу. Ово ће бити могућно захваљујући открићу великих налазишта уранија на северу Шведске.

Домаћа „енциклопедија“

Један локални лист у Сент Луису, у САД, донео је оглас следеће садржине: „На продају тридесет свезака Британске енциклопедије. Уопште нису употребљаване. Моја жена зна све“.

Карибски трезори (обрачунато у француским францима): 1) 1700 год.: 7 милијарди које су сакрили разбојници. 2) 38 милијарди које је заковио чувени пират Кривоноги Бил. 3) Корзикански једрањак потопљен 1819. 4) У борби потонула вредност од 2 милијарде. 5) 1821 год. потопљен гусарски брод: 3 милијарди. 6) 1714 год.: бура потопила 14 бродова. 7) „Ла Санта Роза“: 15 милијарди. 8) 16 каравела и 5 галиона. 9) „Света Маргарита“ (1595): 2 милијарде. 10) Енглеска Фрегата: 100 милиона. 11) „Сребрна флота“ коју су потопи-

ли Холањани. 12) 1560:12.000 кг. сребра. 1679 („Санта Паула“): 1 милијарда. 13) 1691: једна милијарда; 14) 1731: шпанска фрегата, 500 милиона пијастера. 15) једрањак: 12 милијарди; 21) „Златна кошута“: Карлос II, 500 милиона. 17) 1719: „Сан Педро“ насукан на подводну стену и потонуо. 18) 1717: „Ел Капитан“. Једна милијарда. 19) Пор Ројал: пиратско гнездо са трезорима закопаног блага. 20) 15 једрањак: 12 милијарди; 21) „Златна Кошута“: 2 милијарде. 22) Француски адмиралски брод који су потопили Енглези 1782. 23) 1897: „Сан Фернандо“, 10 милијарди.

Тринаестог септембра, врло јак циклон растерао је бродове на све стране канала између Флориде и Кубе. Адмиралски брод остао је без јарбола. Цео месец дана једрањаци су дутали, час пловевши по мирном мору, час ношени немилосрдном буром, док једног дана нису сви заувек нестали. Касније се утврдило да је 1 новембра 1641 флота пала у клопку такозваног Сребрног Спруда, да су бродови два дана одолевали оштрим подводним гребенима, док ипак нису потонули.

Бродолом је узбудио многе претпоставке, али је тек после четрдесет година, 1683, један необичан човек, Вилијам Фипс, пошао да извади потопљено благо. С наредбом енглеског краља у целу, кренуо је на далеки пут, носећи за данашње прилике веома чудновату опрему: гњурачко звоно које је, као и друге сличне направе тога доба, било начињено с много више смелости него разборитости.

Фипсу није пошло за руком да нађе место на коме почивају олупине. На његовој лађи избила је побуна и он је био принуђен да се врати у Енглеску. Неуспех је платио краткотрајним затвором, али се после три године поново отиснуо према Сребрном Спруду.

Овом приликом био је боље среће: краљу Џејмсу I донео је 26.000 килограма сребра и злата, не рачунајући драго камење. Повратак Вилијема Фипса у Енглеску представљао је врхунац каријере овог човека чији је живот почео у бедности, а завршио трагично, прогнан болесним мислима о басновском благу на Сребрном Спруду.

„Фантом“ ће остварити Фипсове снове

Један од најпознатијих ловаца на подводне олупине, Американац Рајсберг, други је човек који је успео да пронађе остатке флоте под „уклетим“ коралним гребенима. Године 1936, пошто је експедицију добро опремио, кренуо је на пут бродом „Фантом“. Између осталог, располагао је једном малом подморницом коју је назвао „гусеница“. Да би обезбедио новчана средства, потписао је уговоре који су му осигуравали примања од америчких филмских и телевизијских предузећа. Пошто је подухват успео, остало му је доста новца — који су шпански владари узалуд чекали готово три столећа.

И Француз Александар Корганов покушао је, али без успеха, да 1952 са брода „Ре“ захвати нешто од блага Златне флоте. Касније, кад се вратио у домовину, причао је како је једног јутра, после вишенедељног крстарења пучином на малом једрањаци, приметно међу подводним стенама неки необичан облик. Кад је слика постала јаснија, угледао је нешто слично зачараном дворцу из прича. Била је то, уствари, „Нуестра Сењора де ла Консепсион“, са слоњеним катаркама и великим отвором при дну прамца.

Коргановев подухват није успео. На броду „Ре“ избила је побуна, машине су биле о-

штећене. Тако се море над загонетним Сребрним Спрудом још једном затворило... ко зна до када.

Потопљени због државних прописа

На другом крају овог великог поморског пута, у заливу Виго, у Шпанији, догодила се несрећа сасвим друге врсте. Има већ два и по века како на дну Вига почива благо које стално разбукута машту, као оно под Сребрним Спрудом.

У „златно доба“ шпанске трговачке флоте постојала је у Севилји државна Канцеларија која је била потпуни господар трговине између Америке и Шпаније. Она је одређивала место и дан поласка бродова за Шпанију и Америку, прописивала правац пута, одређивала правила о реду и раду на једрањацима, саопштавала знаке за распознавање, итд. Због круте дисциплине која је морала да се поштује по сваку цену, Шпанија је изгубила једну богато снабдевену флоту.

Двадесет и друго септембра 1702, удружене енглеске и холандске лађе нападе су 19 шпанских једрањак који су се били склонили у залив Виго. Морнари су имали довољно времена да искрцају товар. Али, према неумољивим правилима севиљске Канцеларије, сваки товар из Западне Индије морао је да се искрца само у Кадису и нигде другде. Да би се краљевим људима обезбедио сигуран пријем злата из Новог света, биле су предвиђене тешке казне за онога ко би га искрцао на другом месту.

Захтев морнара да се једрањаци растереће у Вигу послат је из Севилје краљу на одобрење. У међувремену, док се чекало на одговор двора, непријатељски бродови су порушили брану која је штитила приступ пристаништу и дошли су плена у вредности од 25 милиона златних франака. Али, највећи део шпанских бродова чува и данас своје товаре на 15 до 20 метара испод површине мора, покривени дебелим слојем муља. Од свих потопљених блага, ово у заливу Виго вероватно је најпримамљивије и толико „на дохват руке“ да би његово извлачење на површину најмање стајало.

САСВИХ

Кажњени због помрачења Сунца

Пре више од 4.000 година, на кинеском двору постојала је астрономска опсерваторија којом су управљали званични царски астрономи. Када је 2130 године пре наше ере наступило помрачење Сунца, народ се у целој земљи узбунио, а цар се разбеснео на своје астрономе Хоа и Хиа што на време нису предузели потребне мере да се запласи чудовиште које је заклонило Сунце. На своју несрећу, Хо и Хи нису најавили претстојеће помрачење, јер су се баш уочи тог значајног дана напили и нису дошли на дужност. Тако се догодило да, њиховом грешком, на дан помрачења царски стрелци нису пустили своје стреле у правцу Сунца, а дворски добошари нису ударили у добоше да би запласили „чудовиште“. Мада се све добро свршило, цар је наредио да се пијани астрономи погубе.

Париз у Персији, Рим у Аустралији...

Многи градови и мања насеља у свету зову се именима највећих светских метропола. Тако, например, постоји 13 Париза, од којих се неки налазе у САД, Персији и Бесарабији. У свету има селама Берлина (у Аустралији, Африци и Америци), шест Лондона (од којих пет у САД), једна Москва (у америчкој држави Ајдахо) и 15 Вашингтона — сви у САД. Мало је познато да се једно мало балтичко пристаниште зове Рим. Рим је исто тако велики град у аустралиској провинцији Квинсленд. Још 14 градова који носе име Рим налазе се у Бурми, Јужној Африци и Северној Америци.

Што могу планинари, не могу пилоти

Утврђено је да планинари могу да издрже на великим висинама, док пилоти на тим истим висинама умиру ако су лишени нормалне количине кисеоника. Ово је разумљиво, јер се планинари данима и недељама пењу и њихово тело се полако привикава на мање количине кисеоника. Пилот, међутим, узлеће веома брзо и нагло прелази из обичних у не-нормалне услове. Плућа пилота не могу да поднесу ту велику промену и зато они често губе свест. Да би се то спречило, потребно је да већ на висинама од 4.000 метара узимају кисеоник из боца, док га планинари често не примају ни на висини од 8.000 метара.

Грамофонске плоче „за кућну употребу“

На тржишту у Америци појавиле су се недавно грамофонске плоче намењене само „за кућну употребу“. Уместо назива неке песме или музике, ове много рекламиране плоче носе необична обележја: „Занимљиви савети за велико спремање“, „Музика уз прање веша“, „Забавна музика за време пеглања“ и друга.

Тунел испод Хималаја

Совјетски инжењери почели су да раде планове за изградњу железничког тунела испод планинског масива Хималаја, који ће директно повезати Совјетски Савез и Индију. У плану је још грађење тунела испод Каспског Мора.

»УПРЕГНУТИ« МЕСЕЦ

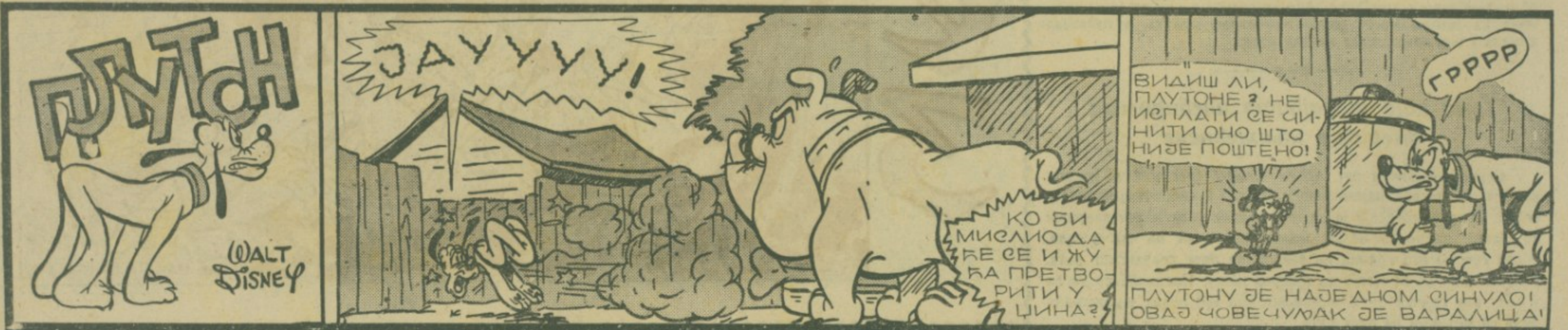
На источној обали Енглеске, тамо где се у Северно Море улива мала река Дебен, лежи насеље Вудбриџ. То је обичан провинцијски градић за који треба времена и добро око да би се нашао на географској карти. Али, Вудбриџ има једну знаменитост, занимљиву нарочито за инжењере који се баве мишљу о претварању снаге мора у електричну енергију.

На периферији Вудбриџа налази се једна стара воденица. Али, њено камење не покреће река или какав хучан планински поток, већ — море. Наиме, за време плиме, морска вода пуни један мали базен, окрећући притом воденични точак. Истичући из базена, кад почне осека, вода такође окреће точак, само овог пута у супротном правцу.

Воденица стоји на морској обали већ много година, толико дуго да се већ нико не сећа имена онога који ју је саградио. Очеvidно, изумитељ ове воденице био је досетљив човек. Из дана у дан посматрао је како се море два пута у двадесет и четири часа диже и плави обалу и свакако се запитао: „Зар се не би та огромна снага могла употребити за какав користан рад?“

У време кад је саграђена ова необична воденица, људи су за млевење жита искориставали снагу ветра, река или потока. Али, још чешће су упрезали коња или вола и, терајући га у круг, покретали млинско камење. А непознати проналазач „морске воденице“ упреткао је за тај посао Месец и плави ноћну лепотицу Луну — романтичних песника, чија је привлачна снага узрок појаве плиме и осеке.

СТРАНА

Књижевници — рекордери у брзини писања

Виктор Иго је био један од ретких књижевника који је своја дела писао изванредно брзо. Њему није било потребно више од три дана да би у стиховима написао цео чин за неко позоришно дело, а читаве драме писао је за петнаестак дана. Недавно преминули француски писац филмских сценарија и позоришних комада Саша Гитри написао је неколико својих већих дела за свега три дана. Савремени француски романијер Жорж Сименон пише своје романи за 10 до 12 дана, док Марсел Ашар своје чувене комедије напише за месец дана, али претходно о њима размишља по целу годину.

Научник и спортиста

Белгиски шампион у стоном тенису Жорж Роланд познат је у својој земљи и као астроном. Пре извесног времена он је открио нов планетоид, који је добио име Аренд-Роланд. Поред свог научног рада, он увек нађе времена и за спорт. Недавно је учествовао и на првенству Европе у стоном тенису у Будимпешти. Кад су новинари дознали да се међу играчима налази и један научник, пожелели су да добију интервју. Роланд је одговорио сасвим кратко: „За мене је астрономија најважнија. Спорт ми служи само за разоноду“.

Музеј птичје песме

У мађарском Орнитолошком институту постоји „музеј птичје песме“, у коме се чувају регистровани гласови небројених врста птица. Посетиоци могу чути све врсте птичјих цвркулета и песме, које музеј често изналази радиостаницама за њихове емисије и филмским компанијама за разне филмове. Музеј се стално обогађује новим снимцима које екipe стручњака прикупљају по читавој земљи. Научници који изучавају ове снимке нарочито често пореде песме и гласове истих врста птица из разних предела, бележе хармоничност њихових мелодија, тонова и друго.

Брод без такмаца

Највећи речни брод који је икад саграђен био је „Спејк“, назван из милоште „Велика мама“. Некад понос свих лађара с Мисисипија, данас „Велика мама“ стоји укотвљена у Виксбургу где служи као музеј и седиште месног јахт-клуба. Поред величине, „Велика мама“ држи још један рекорд међу свим садашњим и бившим речним бродовима: године 1907 она је од Луисвилла до Њу Орлеанса превукла терет од 67.307 тона угља, и то делом у својој утроби а делом на четри дереглије које је теглила за собом. Да би се толика количина угља пренела сувим, била би потребна композиција теретних вагона дуга 16 километара.

Ко је у праву?

Шкотланђанин Стен Хол, из Абердина стигао је са женом на железничку станицу баш у тренутку кад им је воз одлазио. Стен се окренуо жени и љутито јој рекао: „Да те нисам толико дуго чекао да се спреман, ухватили бисмо овај воз“. „А да ме ниси онолико пожуривао, — одбрусила је жена — не бисмо морали тако дуго да чекамо на следећи“.

МЕДВЕД ИЗ БАМБУСОВИХ ШУМАРАКА

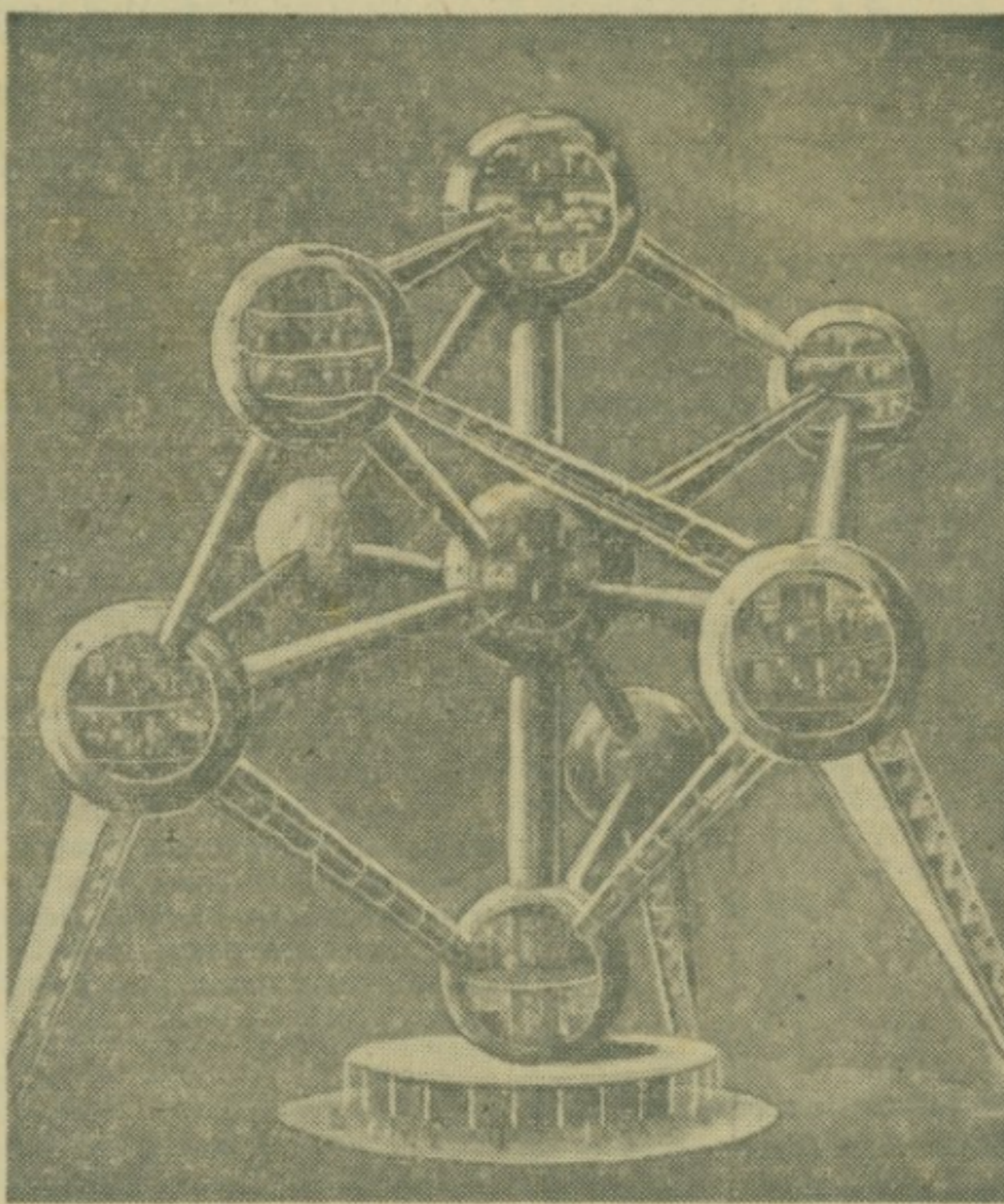

у којима се рађа и проводи живот. Због тога га зову још и „бамбусовим медведом“.

Панда је веома ретка животиња и може се срести само у бамбусовим шумама Сикантбетанске висоравни, на висинама од 3.000 до 4.000 метара. Панде живе у чопорима, пет до шест животиња заједно, а хране се углавном травом и младим бамбусовим изданцима, али се не гаде ни птичјих јаја.

Сви зоолошки вртови у свету дуго су се узалуд трудили да добу до ове ретке и лепог животиње. Али, ухватити „бамбусовог медведа“ веома је тешко, а кад би неком то и пошло за руком срећа би му била краткотрајна, јер би у ропству медвед брзо угнио.

Раније су панде, због њиховог скупогеног крзна, много ловили, тако да је постојала опасност да их сасвим нестану. Данас је у Кини лов на њих забрањен. После стрпљивог и брижљивог проучавања начина живота бамбусових медведа у слободи, кинески зоолози успели су да их насаде у зоолошком врту у Пекињу. Панде су се навикле на гову средину и осећају се ту, изгледа, сасвим добро.

3 а који дан Светска изложба у Бриселу отвориће своје капије и примити прве посетиоце. Али, то неће бити, уствари, финале једног циновског посла који су припадници педесет земаља морали претходно да обаве — да подигну град будућности, боље рећи модел наслеза из двехиљадине године.

Живеће само једно лето

Нажалост, тај град будућности, у који је уложено толико труда и маште најбољих светских архитеката и уметника, неће бити дугог века. Сви страни излагачи обавезали су се да ће своје павиљоне сградити са земљом најдуже за три месеца од затварања изложбе. Али ће зато ове њихове грађевине видети око 50 милиона посетилаца.

Једну од највећих тешкоћа за градитеље претстављало је дрвеће које расте на такозваном Хејселовом платоу, где се одржава изложба. Ова вековима стара стабла заштићена су једним уставним законом, који можда ни белгиски Парламент не би могао да измени чак и кад би хтео. Архитекти су могли да остварују најсметлијје пројекте, али под условом да не дирну ниједну гранчицу. Па како су то постигли? Сваки је применно своју тактику: једни су посејали кућице између дрвећа и створили село у шуми, као што су учинили Швајцарци и Италијани, други су подизали ниске грађевине на неком травном пропланку, као Јапаници, а неки су морали да „уведу“ дрвеће у своје павиљоне, заштитивши га цементним околном. Овакве проблеме, свакако, неће морати да решавају њихове колеге у 2000-ој, јер ће имати шуму околу, а не усред грађевина.

Шетња кроз „атоме“

Свака нација се трудила да у свом павиљону прикаже неки аспект живота у будућности, али има једна грађевина која је сва у визијама. То је већ познати Атомијум, симбол изложбе и нове, атомске ере, који својим необичним обликом претставља молекуларног ђа са његових девет атома по већаних 150 милијарди пута. У ових девет кугли, обешених у ваздуху на висини између 30 и 110 метара, приказале се

огроман напредак постигнут у искоришћавању нуклеарне енергије у мирољубиве сврхе. Идући брзим лифтовима од једног до другог „атома“, посетиоци ће моћи да виде какве је циновске кораке начинила атомистика од Женевске атомске изложбе, у августу 1955, до данас.

Највећи павиљон на изложби неће имати ни САД, ни СССР, ни Енглеска, већ — Сан Марино (наравно, сразмерно површини земље-излагача). Он ће држати још један рекорд: за његово подизање грађани ове мајушне републике неће морати да утроше ни паре. Наиме, сами Белгијанци узели су на себе да реконструишу Сан Марино у минијатури, с његовим мостовима и торњевима, његовим кривудавим улицама и неизбежним комеморативним поштанским маркама. Иначе, стварно највећи павиљон припадају Сједињеним Америчким Државама и Совјетском Савезу с површином од 29.000 односно 25.000 квадратних метара.

Дечји рај

Од 200 хиљада хектара колико износи површина Хејселовог платоа, 50 је дато страним излагачима, 49 белгиским, а остали простор претворен је у паркове, вртове и места за забаву. Тамо ће се налазити највећи ноћни локал на свету, као и највећи „дечји врт“, у коме ће хиљаде деце наћи сва којука рачуноду док њихови родитељи буду обилазили поједине павиљоне. На 10.000 квадратних метара уређен је Луна-парк, где ће одраслија деца, под надзором старијих, моћи да проведу време у „војсци“ васнонимских бродовима. Тај дечји азиј имаће и велики ресторан са маринетским позориштем, како би деца била што мирнија за време јела. Иначе, при сервирању водиче се рачуна о жељама које је свака мајка изразила за своје дете.

За време изложбе биће организован читав низ приредаба: филмски фестивал, позоришне претставе, спортска такмичења, изложба најлепшег драгог камења, модне ревије, синерама, гаспрономске изложбе, ботаничка башта с биљкама добијеним са свих пет континената, изложба слика за коју су све велике светске га-

БРИСЕЛСКА ИЗЛОЖБА

лерије послале своје најдрагоценије примерке, итд.

Хеликоптером на изложбу

Питање смештаја посетилаца једна је од највећих брига приређивача. Брисел располаже само са 8.000 постеља у својим хотелима и са још 42.000 у приватним кућама, а рачуна се да ће у току изложбе (од 17 априла до 19 октобра) морати да се осигурава смештај за око 200.000 лица на дан, док ће их појединих дана бити чак и до пола милиона. Да би се решио овај проблем, уређено је више кампова. Но, све је то исувише мало, па ће многи посетиоци морати да се смеће по градовима у унутрашњости Белгије, па чак и с оне стране границе, у Холандији и Немачкој, одакле ће се пребацивати аутобусима и хеликоптерима. Да би се решио проблем саобраћаја на самом платоу, уређена су места за паркирање 50.000 аутомобила, а три устаничаче пребациваће посетиоце с једног краја на други. Тако ће у многе павиљоне моћи да се улази не само на врата, већ и преко крова!

Изложба ће имати сопствену електричну централу, која би могла да задовољи град од 100.000 становника, као и своју радио-станицу која ће имати право да емитује и рекламе (у Белгији радио-рекламе нису дозвољене). Обимни радни извршени су и у самом Бриселу и његовој околини, где је израђено више нових приступних друмова.

Већ прве посетиоце дочекаће светлеће табле на којима је написана једна реченица великог хуманисте Еразма Ротердамског: „Желам да ме зо ву грађанином света, пријатељем свих народа на земљи“. Најлепши мото за ову велику међународну манифестацију!

Прва светска изложба одржана је у Лондону 1851 године, у огромној Кристалној палати, где се окупило 17.000 излагача из целог света. После ње одржано је још 26 сличних међународних скупова, од којих је последњи био у Њујорку 1939. Изложбе су одржане: 1855, 1867, 1878 1889, 1900 и 1937 године у Паризу, 1853 и 1939 у Њујорку, 1888, 1897, 1910 и 1935 у Бриселу, 1885, 1894 и 1930 у Анверсу, 1852 у Корку, 1854 у Минхену, 1873 у Бечу, 1876 у Филардифи, 1893 у Чикагу, 1904 у Сент Луису, 1905 у Лијежу, 1906 у Милану, 1913 у Гану, 1922 у Рио де Жанеиру и 1925 године у Вемблију.

Јапан и Кина су се први пут појавили на међународној изложби у Паризу 1878 године. Ова изложба је одржана у знак триумфа науке и на њој је нагвештена победа електришета.

Париска изложба 1889 године била је посвећена стогодишњици Революције. Тада је по дигнута Ајфеова кула.

Једна од најпосећенијих међународних изложби била је она у Паризу 1900 године. Сва је била обележена стилем „барока“ и нове Роденове уметности. Те године Париз је добио своју подземну железницу, а појавили су се такође аутомобил и биоскоп. Изложба је требало да облежи „биланс једног столећа“ и ниједна ни пре ни после ње није доживела такав успех. Излагача из свих крајева света било је 84.000, а посетилаца који су се тискали да виде „чуда која нам спрема XX век“ око 51 милион.

Велика Париска изложба 1937 године, одржана у пратвечерје Другог светског рата, упркос високом техничком нивоу на коме се налазила, финансијски је подбацила. Свега 20 милиона људи посетили је те године Париз.

Први успеси...

Совјетска Академија наука одлучила је да употреби нарочити „електронски мозак“ за дешифровање тајанственог писма са Ускршњих Острва које до данас није протумачено. Досад извршеним упоређивањем тог писма и познатих полинежанских језика добијени су већ први охрабрујући резултати.

„Невидљиви бисери“ у боци

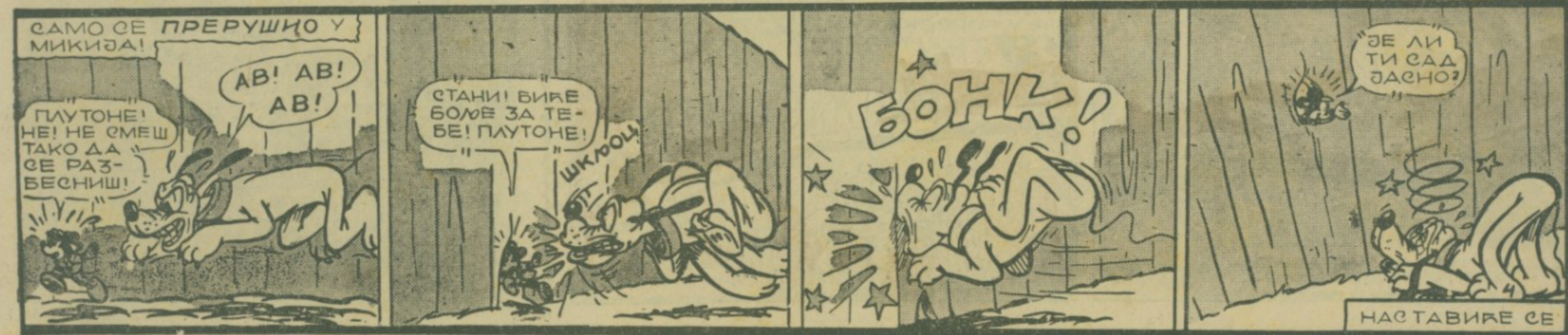
Невероватне махинације спровођене су у Европи у Средњем веку. Тако су, између осталог, продаване празне боце, уз гаранцију да свака садржи неку невидљиву ствар религиозног карактера. Купац је имао право да сам изабере „садржину“: прст светог духа, зраке витлејемске звезде или невидљиве бисере са звона из Соломоновог храма.

Глумци-боксери

Америчкој публици, увек жељној сензација, познати продуцент и глумац С. Кохран приредиће несвакидашње задовољство. Он је ангажовао најмлађије америчке филмске глумце за неколико бокс-мечева који ће се одржати у највећим америчким градовима. У току ових мечева укрстиће песнице и такве „звезде“ екрана као што су Марлон Брандо, Ерол Флин, Џек Паланс и остарели Гари Купер.

Швајцарска флота

Поморска флота Швајцарске обогатила се недавно још једним прекоокеанским бродом од 24.000 тона. Тако швајцарска поморска флота има данас укупно 24 брода са 160.000 тона. Половина посаде и командног особља на овим бродовима су Швајцарци.

УЗЛЕТАЊЕ

Пролеће је на домаку. Дрвеће ће да озелени и „окитиће се“ веселом песмом шароликих птица. Људи у томе уживају и радознато посматрају лаки и кратки лет птица с гране на грану. Али, можда човека ништа у том свету птица не занесе толико као лет орла у висинама. И човек га дуго посматра. Инвентивни дух и оштро око Чуан Чу Лина са Формозе запазили су ово што видите на слици: необично лепо и „стилизовано“ узлетање једне врсте чапље. Ко би могао да одоли да не ухвати у објектив овај сјајни приказ. Томе се није одупре ни Чуан Чу Лин и омогућио нам је да га и ми — далеко, далеко од његовог краја — видимо на слици, којој је он дао име: Узлетање.

ТАЈНА репортџажа

Да им се приближе с харпуницама у ризи, ловцима, нажалост, није пошло за руком.

III та означавају ови човечуљци који изводе неке чудне покрете? О каквом то преступу причају они оштром оку Шерлока Холмса?

Да не будемо тајствени! Пред вама није никаква шифрована порука из детективског романа, већ нека врста репортерске бележнице која прича о једном догађају из живота Ескимца: догађај је изложен веома верно и занимљиво, само треба умети читати ову репортажу. Та покушамо.

Као што је и ред, репортажа има потпис. Прва фигура — то је аутор чланка. Широким гестом он нас позива да се упознамо са оним што је срочило.

Реч је о лову на неке морске животиње, јер аутор иначе не би свом ловцу ставио у руке весло од кајака.

Следећа фигура објашњава нам како лов тече, заправо да је било ловине и да су ловци решили да крену даље...

је његова прва етапа трајала више од једног дана. То није тешко разумети. Видите, десни длан подупире образ; сан. Увис подигнут палац леве руке: прошла је једна ноћ.

А ево и места где је ноћ проведена. Ловци су, очигледно, преноћили прилично удобно: на острву су се налазиле две колибе.

Аутор је био приморан да се поново умеша у причу и да

... на друго острво. Ту није било никакве кише, острво је било голо, и ништа им друго није преостало него да преноће на снегу.

Под таквим условима провели су две ноћи, што сте ви вероватно, већ погодили по ова два подигнута прста.

Пажња! Напори ловаца нису били узалудни: примршена су два туњана.

Да, то су заиста.

Због тога су морали да се лату лука и стреле. Срећни ловци сели су у своје кајаке и отпловили. Куда? Кући, сигурно. О томе нам говори слика да су весла (танке цртице) а цртежу окренута наниже. Ви у то сумњате?

Али, заиста је тако. Јер, ево и куће — ескимске колибе од снега. И тако смо, с мало напора, прочитали целу репортажу.

Овакво пиктографско писмо, како га научници називају, било је претходник хијероглифа, из којих су касније постала слова. Али, код неких народа овај најстарији облик писмености сачувао се све до данас. Ескимци и неки северноамерички Индијанци записују помоћу њега не само појединачне епизоде из свог живота, већ и читаве догађаје. Уместо хартије служи им кожа бизона и мошусног говецета у коју се „слова“ урезају.

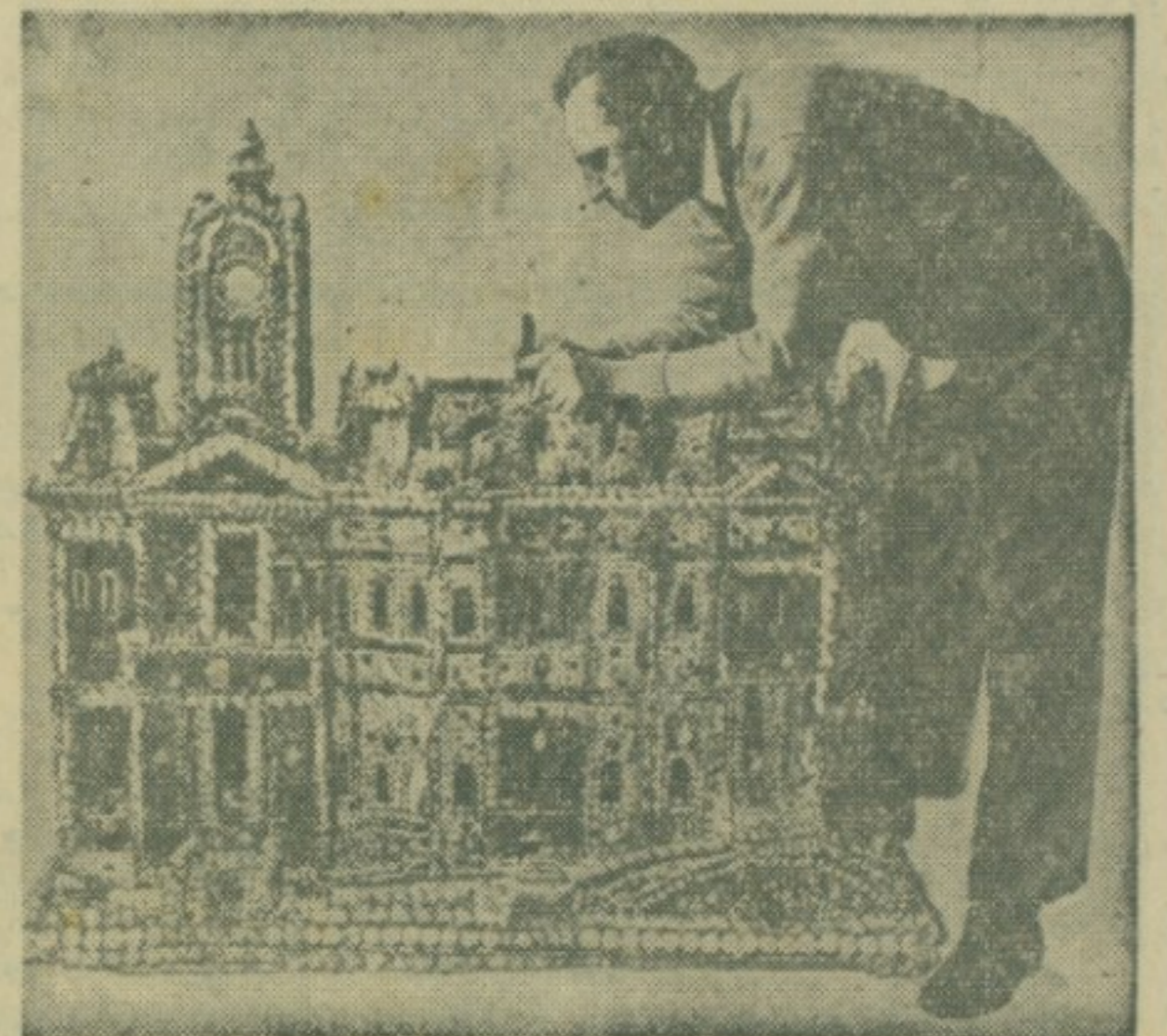
Подморницом на Северни пол

У току идущег лета, америчке атомске подморнице „Наутилус“ и „Скејт“, заједно са једном обичном, предузеће путовање на Северни пол — испод леда. За ову прилику биће употребљене научничке карте израђене према подацима које су прикупили совјетски научници. И Канађани дају свој удео тиме што су spremili карту рељефа дна Арктичког Океана, засновану искључиво на обавештењима узетим из совјетских публикација. Из ње се види колико се у овом правцу напредовало за последњих неколико година. Тако је једна батиметријска карта објављена 1954 доказивала да се подводни планински ланац Ломоносов пружа у правој линији преко пола, од Новосибирских Острва до Гренланда. Нова карта, међутим, уноси ту више измена, нарочито на делу северно од Гренланда и недалеко од Елсмеровог Острва. То је резултат рада многобројних совјетских експедиција које су боравиле у овим крајевима од 1954 до 1956 године.

Прошлог лета „Наутилус“ је већ био на сличном путовању, кад је успео да стигне до тачке удаљене само 180 миља од Северног пола, оставши под водом око шест дана.

Чудан неимар

Један стари и разуме се докони Аустралијанац, Сид Дери, провео је пуних осамнаест месеци да би „саградио“ од шкољкица минијатурну општинску зграду свог родног града Сиднеја. Да би ово остварио, Дери, који има близу 70 година, морао је прво да прикупи око 60.000 шкољкица, што је он најревносније чинио, проводећи читаве месеце на обали мора. За ово „ремекло“ стрпљиво је Дерију „багателну“ своту од 1.500 ливри стерлинга (што у нашем нојцу износи преко милион и по динара). Међутим, старог „неимара“ није поколебала ова сума. Одбио је да прола своју рукотворину од шкољкица, па данас још „убија“ доколицу улепшавајући „општинску зграду“ новијим и лепшим узорцима шкољки.

ПЕРИ

ПРЕМА ПРИЧИ ФЕЛИКСА САЛТЕНА АУТОРА „БАНДИЈА“

ПОРО ЈЕ ОДМАМИО КУНУ ОД ПЕРИ

ОНЕ МЕЛА, ОКМЕЊЕНА, ПЕРИ ЧЕКА.

ПРИВУЧЕНА БУКОМ ХАЈКЕ, ДИВЉА МАЧКА ЈЕ ПОХИТАЛА КА ПОПРИШТУ...

УЖЕЛИ ДА КУНУ ОДВУЧЕ ШТО ДАЈЕ ОД ПЕРИ, ПОРО НЕ ПРИМЕЋУЈЕ НОВОГ НЕПРИЈАТЕЉА...

КОБНА ИГРА СЕ НАСТАВЉА... А ТАДА, СУВИШЕ КАСНО...

... ПОРО СХВАТА ДА ЈЕ У КОРСОКАКУ!

СВРШИЛЕ СЕ

информаторијуми

културне ризнице човечанства

зато што није било лако опери сати с тако огромним количинама за које су биле потребне посебне зграде.

Тек у другој половини XX века, поред машина за рачунање пронађени су и електрични уређаји за памћење: електростатички блокови (кондензатори), електромагнетске матрице с магнетфонским тракама од чврстог материјала проткане мрежастим ткивима.

Велико достигнуће био је проналазак „филмованог памћења“, које се састојало од појединачних хелија-целиула, величине од по неколико микрона, које су биле концентрисане у посебну врсту кристала. Сваки такав кристал претстављао је кошку са ивицом од једног сантиметра и свака таква кошка обухватала је садржину неколико хиљада томова књига издаваних средином XX века.

историски потсетник на почетку трећег милинијума

Главних скровишта информација није било много, свега по неколико на сваком континенту... У фабрикама које су про изводиле материјал уједно су припремани преводи, потребни регистри и каталози за поједине гране или врсте информација.

Овде се управо прекида овај интересантан историјски потсетник. Али је пронађен и део наставка који се, свакако, односио на опис информаторијума тог времена. Ево како у њему аутор описује „савремено“ (за тај период времена) стање информација:

... У информаторијуму влада дубока тишина. Без шума тече интензивни рад. Поточи сигнала нечујно циркулишу многобројним каналима. Редиговане и класифициране информације, један слој за другим, слажу се у кристале.

Систем информаторијума омогућио је сваком човеку да једноставно продре у све ризнице знања које је човечанство прикупљало кроз дуге векове свог постојања. Свим интелектуалним вредностима свако може да се користи, као ваздухом и светлошћу сунца...

Средства информације данашњице: штампа, радио и телевизија повезују континенте и обавештавају свет о свим збивањима, сведоци просторна растојања на кратке временске разлике од по неколико сати. Нова достигнућа у астронаутици и могућности искоришћавања атомске енергије за добро човечанства дочаравају нова открића која ће садашња средства информације потиснути и други план.

Преносимо у изводу чланак из совјетског часописа „Техника младежи“ у коме доктор техничких наука Г. Бабот „открива“ историјску белешку о почетка трећег миленијума наше ере.

Сва та настојања налазила су на велике тешкоће. Треба ло је пронаћи техничке могућности, јевтине и погодне пројекционе апарате, и савладати психолошке тешкоће, отпор људи који су у току много векова били навикли да раде с књигама, комплетима штампе и фасцикуларним документима, да осећају у рукама хартију.

И док су се стварале нове могућности да се на технички савршенији начин очувају информације о прошлости, многи плодови интелектуалног рада пропали су због временски ограниченог трајања хартије и

Овако сажимање и филмовање памћења омогућило је да се на малом простору сачува што више информација, било да потичу из књига, новина, слика, са позоришних претстава или кино-филмова. Електронски брзи реактивни апарати тако сложене информације репродукују на екрану или преко звучника. Овако забележене информације имају неограничени век трајања.

За кристале „филмованог памћења“ крајем XX века почела су се градити нарочита скровишта — информаторијуми. На екрану су репродуковане слике у боји, а звучници су емитовали текстове. Посебна апаратура све фиксира на осетљиву траку.

Преко целе земљине лопте спроведена је јединствена мрежа радио-таласа милиметарског дијапазона. Отпремање је упрошћено и остварена огромна брзина у преношењу (сто хиљада пута већа од преноса телевизионим каналима XX века).

У самом почетку трећег миленијума, сваки човек било где и у ком крају света да је живео, могао је да прикључи пријемни апарат на јединствену мрежу земљине кугле и на тај начин прима све врсте информација. Пријемни апарат се спајао с рејонском базом за одговарајућу врсту информација коју је претплатник изабрао према каталогу и оно што га је интересовало пратио у виду слике преко екрана на свом пријемнику, или слушао преко звучника.

Из дана у дан могли су се гледати комични филмови из прве деценије XX века или читати авантуре Ната Линкертона. Аутор дисертације о обичајима из давне прошлости могао је да проучава јеловнике у Москви пре социјалистичке револуције врло познатог ресторана „Јар“. Ако је коме било потребно детаљније проучавање материјала, могао се претплатити на посебну електричну траку и на њој правити своје белешке. Било је и таквих љубитеља који су правили „личне колекције“ као што су људи XX века имали своје библиотеке.

ЗАГРЕЈАНИ АУТОПУТ

У Западној Немачкој пуштен је у саобраћај први аутопут који ће се у току зимских месеци — загревати. То се постиже помоћу електричних елемената камуфлираних у шанчевима с обе стране пута, и то аутоматски термостатом који ће укључивати уређаје за загревање чим температура падне испод одређеног минимума.

ПОДМОРНИЦА СА ИГРАЛИШТЕМ ЗА ОДБОЈКУ

За време дугих часова монотоне пловидбе, морнари америчке подморнице на атомски погон „Скејт“ моћи ће да се разоноде гледајући телевизију или седећи у бару. Ако им то досади, сала у којој се налази бар зачас може да се претвори у — игралиште за одбојку. „Скејт“ је досад најмодерније опремљена подморница.

ВРТОВИ ЗА СЛЕПЕ

Општина у Хагу је, прва у свету, отворила специјалне вртове за слепе. Разноврсно цвеће јаког мириса засађено је по лејама, које су приступачне посетиоцима. Поред сваке леје постављене су таблице на којима је написан назив цвета азбуком за слепе.

„ИСТРАЖИВАЧ“ ЈЕ САОПШТИО СВОЈА ПРВА ОТКРИЋА

Захваљујући радио-извештајима са првог америчког вештачког сателита ухаћених помоћу оптичких емисија, у Вашингтону су већ објављени следећи подаци:

Интензитет космичких зрачења је 12 пута јачи у крајњим тачкама „Истраживачеве“ путање него кад је он најближи Земљи.

„Бомбардовања“ метеорита су слабија него што се мислило.

У унутрашњости сателита температура је између 10 и 30 степени, док је на његовој површини променљива — од минус 135 до 336 степени, што зависи од тога да ли се креће у Земљиној сенци или ван ње.

Тачно ће се моћи измерити густина разних гасовитих слојева који окружују Земљу кад „Истраживач“ продре у Земљину атмосферу.

БОЉЕ ОД 1.300 МАТЕМАТИЧАРА

Једна електронска рачунска машина може за 48 дана да обави калкулације које би 1.300 математичара радило pune две године уз помоћ обичних рачунских машина.

ЈОШ НЕМА ОБЛАШЊЕЊА

Наука није сасвим објаснила зашто човек кад изгуби оријентацију или кад је заплашен иде у круг. Али, постоји једно старо веровање које покушава да то објасни тиме што већина људи има једну ногу снажнију или дужу од друге. Кад залута, човек се обично толико уплаши да више није у стању да контролише своје покрете.

Крај XIX и почетак XX века претстављају процват „ере хартије“. Културно наслеђе прошлости и сва зби вања тих деценија обухваћени су штампаним документима у виду новина и књига. Приликом прославе четрдесетогодишњице социјалистичке револуције и навршења четрдесетогодишњице совјетске власти у СССР објављени су подаци да је само у тој земљи за период од 40 година објављено пола милиона књига у 20 милиона примерака. Свет тог времена сваке године сатирао је непрегледне комплексе шума да би дрво прерадио у хартију за ширење дневних информација и уопштавање искустава са свих пет континената света.

После Другог светског рата, страсни љубитељи књига и писаних докумената, уз помоћ стручњака за чување културних ризница из тог и ранијих векова, упорно су се трудили да створе што боље могућности и да микрофилмовањем и преношењем на пластичне плоче сачувају од зуба времена што више материјала.

ЖИВОПИСНИ РЕКОРДИ

Има људи којима није важно какав су рекорд постигли, већ само то да се о њиховом рекорду пише и прича. Такав је свакако Француз Анри, који је привукао пажњу света још 1956 године када је на штулама превалио 4.000 километара. Његов велики циљ био је да потуче рекорд Италијана Коренца, који је 1919 године пешачио шест сати и за све то време изводио разне жонглераје. То је постигао на тај начин што је, бацајући котурове и разне палице увис и дочекујући их поново у руке, пешачио пуних десет часова, прешавши за то време око 20 километара.

Канађанка Мари Лажоа из Монреаља држала је рекорд друге врсте. Она је на врху једног јарбола високог дванаест метара провела 28 дана и 22 часа. Недавно је тај рекорд потукао Француз Марсел Пру, који је издржао 29 дана.

Домаћица Мари Ашрон из Манчестра држи светски рекорд у издржљивости свирања на клавиру, јер је без престанка свирала 132 сата, док је Француз Бернер свирао на хармоници 156 сати и 13 минута без прекида.

КАО НЕВЕРОВАТНО...

У Сједињеним Америчким Државама усавршена је фотографска камера која може да снима невероватном брзином детонационе таласе створене експлозијом неког горива — 25 снимка за један петнаестохиљадити део секунда.

СЕЧЕЊЕ ПОМОЋУ ЕЛЕКТРОМАГНЕТСКОГ СОЧИВА

У Бону је саопштено да је један немачки физичар произвео електромагнетско сочиво које шаље снап електрона дебело десети део милиметра. Овај снап је у стању да прође с лакоћом кроз најтврђа тела, као што су молибден, керамика, тунгстен, па чак и дијамант, и да их пресеца.

ЧИСТ СИЛИЦИЈУМ ЗА ТРАНЗИСТОРЕ

Усавршени транзистори се све више употребљавају. Силицијум, који се сада у лабораторијама производи специјално за транзисторе, има чистоћу од 99.99999999 процената.

МАЧКА-РЕКОРДЕР

Једна мачка је недавно поставила чудан рекорд. Пошто је напуштена у Спрингпорту, у држави Луизијани, она је превалила 730 километара да би се вратила бившем власнику, који се у међувремену преселио у своју кућу у држави Небраски, иако тамо дотле никад није била.

WALT DISNEY ОД ИКАРА ДО РАКЕТЕ

АРМИЈА ОБЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА РАД-ПИСАЛА ЈЕ КОНКУРС ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА И КОНСТРУКЦИЈЕ ЛЕТЕЋЕ МАШИНЕ ТЕЖЕ ОД ВАЗДУХА.

- УСЛОВИ:
- A) ДА МОЖЕ ДА НОСИ ПИЛОТА И ЈЕДНОГ ПУТНИКА
 - B) ДА МОЖЕ ДА ПРЕВЛИ НАЈМАЊЕ 16 КИЛОМЕТАРА
 - C) ДА ИМА БРЗИНУ ОД 64 КИЛОМЕТАРА НА ЧАС
 - D) ДА МОЖЕ ДА ИЗДРЖИ У ЛЕТУ 1 ЧАС И ДА АТЕРИРА НЕОШТЕЋЕНА
 - E) ДА МОЖЕ ДА СЕ ПРЕНОСИ У ВОЗНИЧКИМ КОЛИМА

ЧЕТРЕДЕСЕТ И ЈЕДАН КОНСТРУКТОР ПОДНЕО ЈЕ ПОНУДУ... С НЕШТО РАЗЛИЧИТИМ ЦЕНАМА...

<p>ЦРВЕНИ ЛЕТАЧ УКУПНО 510 ДОЛАРА</p>	<p>ЛЕТЕЋИ ЛАВУД 1000 ДОЛАРА</p>	<p>ПЛАВА КОМЕТА 1200 ДОЛАРА ЗАВЕДНО С МОТОРОМ</p>
<p>БЕЛИ ОРАО УКУПНА ЦЕНА 10.000 000 ДОЛАРА</p>	<p>ПЕНТАМАШИНА 50 000 000 ДОЛАРА С ПЕРЗОБИ</p>	

ЈЕДАН ЈЕ ЧАК ИЗДАВИО...

ДА ЕУ САГРАДИТИ АВИОН ЗА СВЕГА 90 ДОЛАРА ПО КИЛО - ГРАМУ!

АЛИ КАД СУ ЧУЛИ ДА ТРЕБА ПОЛОЖИТИ КАО КАУЦИЈУ ТРЕЋИЧУ ПРЕДРАЧУНСКЕ СУМЕ...

СВИ СУ СЕ КОНСТРУКТОРИ БРЗО ПОВУКЛИ... СЕМ ТРОСИЦЕ.

УГОВОР ЈЕ ПОТПИСАН С БРАЋОМ РАТ... И ТРИ МЕСЕЦА КАСНИЈЕ, У ТРЂАВИ МЕСЕР, АВИОН ЈЕ ИСПОРУЧЕН АМЕРИЧКОЈ ВОЈСЦИ.

СЕПТЕМБАР 1908

НАСТАВИТЕ СЕ

ЏОН ФОРД

Ион Форд је крупан човек, коме су године измениле само ход и црте лица, али не и карактер. Он и данас ствара дела која холивудске продуценте опомињу да рад на филму није само индустрија, него и уметност.

Прве похвале примио је 1935 године за свој филм „Шпијун“, а већ 1940 добио је „Оскара“. Требало је 1941 године да буде по трећи пут награђен, за филм „Како је била зелена моја долина“. Одушевљени критичари нису могли да се одлуче између овог филма и филма „Дуго путовање“, али пошто су и један и други били дело Џона Форда то није било ни важно.

Могло би се по овоме закључити да је Форд омиљен код холивудских продуцената. Али, то није ни најмање тачно. И само његово име — ставља их на муке.

— Није погодан, — објаснио је један од њих. А кад је продуцент изишао из собе, његов асистент је, смејући се, објаснио:

— Форд није човек којим се може управљати...

Кад је снимано неми филм „Гвоздени коњ“, Форд је отишао у планине Неваде са екипом од 300 сарадника. Снимање је требало да траје четири недеље. Тек што се екипа саставила, почео је да дува страشان ветар. Форд закључи да је лакше променити сценарио него време и нареди да снимање почне. Али, таласи лошег времена нису престајали. Термометар се често спуштао и до минус 20 степени. По истеку предвиђеног рока, продуцент телеграмом позва Форда да се врати али га он исцера и нареди радницима који су постављали шине да продуже пругу за још два километра. И они је поставише још за три километра и саградиле три села, вукући своје старе локомотиве преко гребена Сијера Неваде, све док Форд није завршио посао. Прошло је пет недеља од првог позива а кад се најзад вратио у Холивуд продуцент је био до лудила бесан. Умирио се тек кад је видео филм. „Гвоздени коњ“ је стајао 280.000 долара а донео је више од три милиона чистог прихода.

Џон Форд је дошао у Холивуд 1914 године, за својим братом Франсисом, који је побегао из родитељске куће да би постао глумац. Франсис му помогне да се запосли као помоћни радник за дванаест долара недељно. Дечак се трудио да постане и прави акробата, јер је брат често знао да постигне плашљиве глумце његовим вештинама.

Једног дана постави он малог Џона под шатор, на један сто испод кога се налазио динамит. Потом је запалио експлозив, тако да је сто заједно са Џоном полетео пет метара у ваздух. Другом приликом Франсис га замоли да, уместо глумца који је то одбио, скочи у воду с крова једног вагона у покрету, са висине од 25 метара. Франсис је био убеђен да је његов брат неповредљив. Једном требало је да сними вратоломну возњу аутомобилом. Из својих кола, држећи камеру, довикивао је наређења Џону, који је седео ва воланом неког старог захукталог аутомобила: „Пази, снимам!.. Не господариш више својом машином!.. Скрећи надесно! Још више надесно!.. Добро! Пази сада на прскање гуме!...“ Џон се пробудио у болници. Да би гума прела кад је требало, пут је на одређеном месту био миниран динамитом.

Пошто му је рука зарасла, Џон се ускоро нађе у униформи војника из Сецесионистичког рата, вешто измичући пред метцима, на једном бојном пољу. Франсис је испљивао метке. Један од њих крену баш према глави његовог брата и експлодира испод његове браде.

— Умало, — рече му касни-

»НЕСТАШНО ДЕТЕ« ХОЛИВУДА

је Франсис, кад су болничарке дозволиле посету — и гледаоци би приметили да улогу главног глумца игра дублер!

Прва година коју је Џон Форд провео у Холивуду завршила се триумфом. Снимана је једна сцена из циркуса: поштар у великом шатору. Пошто

је циркус био изнајмљен, продуцент је наредио да се поступа пажљиво. Уместо шатора, запаљен је мало подаље комад старог, неупотребљивог платна. Нарочита екипа требало је да утаси пламен чим сцена буде снимљена. Џонова ду-

жност је била да доноси кофе с водом.

Платно напоњено петролејом изванредно изгоре.

— Браво! — узвикну весело директор. — А сада, гасите!

Екипа безбедности отпоче да сипа на ватру течност из кофа. Али уместо воде био је бензин и он експлодира уз страшну грмљавину. За трен, и шатор је обухваћен пламеном. Избезумљени коњи журнуше на све стране, док су људи бежали као зечеви. Форд стаде поред камере.

— Настави да снимаш! — довикну сниматељу.

И он га послуша.

Џон побеже, не чекајући да га отпусте. Али, два дана касније је продуцент га позва.

— Прозор као што је овај вреди заиста више од циркуског шатора. — рече му. — Само, не помишљај да још једном урадиш тако нешто.

Форд није сматрао као неопходно да носи јахаће чизме, монокл, спортски капут од шкотског штофа и све остало што је било у моди у Холивуду. Често се могао видети како корача по студију, с марамицом у углу уста, због чега је помало лично на будога, али је то радио само да би укротио своје нерве, а не да би оригинално изгледао. Он не присуствовао ниједној премијери, чак ни својих филмова. Остао је да станује у свом скромном стану, који се налази на једном брданицу.

За време снимања Форд тражи и немогућно од свог особља, а само гуњњем изражава да је задовољан. Није много пажљив ни према глумцима. Једном је своју трупу одвукао у такозвану „Долину смрти“ и усред једне пешчане буре снимао сцене. Џон Вејн и остали глумци који су уче-

ствовали у овој авантури разболеше се, али се критика одушевљавала „једном од најубудљивијих пешчаних буре које су снимљене у Холивуду“.

Форд је снимно више од 80 филмова за време од 35 година колико је провео у Холивуду. Сви нису били добри, неки од њих су били само комерцијални, али ниједан није био потпуно лишен оригиналности. И поред тога што су њега понекад звали највећим стилистом нове уметности, срж његовог стила била је — једноставност.

— Ја хоћу да публика заборава да је у биоскопској сали. — говорио је он. — Не желим да гледаоци осећају присуство камере или екрана. Треба да имају утисак реалности.

Због тога, кад глумац погрешно усред неке узбудљиве сцене Форд најчешће одбија да избаци тај део — сматра да се тако добија илзузија природног. У већини случајева, он се задовољава првим снимањем. Понављањем једне сцене одузима јој се сва спонтаност.

Већина људи не зна Фордову улогу за време рата. Желео је да снима битке и документарне филмове.

Разговарао је о својим плановима с неким поморцима, својим пријатељима, који су га у томе потпомогли, али је наишао на неразумеваше значајних кругова. Не обесхрабрујући се, он сакupi добровољце међу филмским оператерима, инжењерима и филмским монтерима и довуче у студио материјал који им је недостајао.

Већ средином лета 1941, за време ужаса у Перл Харбуру, људи из групе коју је Форд створио — снимашу, напад.

Други донесоше неке од првих докумената о одбрани Филипина. Већ у првим недељама рата, Фордове екипе састављене од око 180 специјалиста показале су своју вредност.

— Нећу вам никада задати оно што не бих био спреман да извршим ја сам, — говорио је он често.

И то је доказао репортажом о једној бици коју је снимао с неког веома истуреног положаја. Према причању очевидца, Форд је, стојећи, грдио јапанске ловце који су учествовали у нападу, наређујући им да се обрну налево или надесно и пратећи их псовкама кад нису маневрисали онако како је он то желео. На извесним местима филм је прекинут: то је последица експлозије бомбе недалеко од Форда, која би својим треском узнемирила и његову труку. Али и поред тога није прекидао снимање.

Тринаест чланова његове екипе погинуло је за време снимања, а више од половине људи било је одликовано. Њему су била милија ова одликовања његових људи него све награде које је сам докле примио.

Форд је 1947 основао своје филмско предузеће. Опрезност је налагала да почне с неким филмом који би имао комерцијални успех. Али он пође у Мексико да сними филм „Бог је мртав“, једну религиозну алегорију, коју је, остварио не водећи ни најмање рачуна о укусу широке публике. А тек после тога направио је три каубојска филма који су његовом предузећу обезбедила финансијски напредак.

ТОМАХАВК И ИЗГУБЉЕНО ПЛЕМЕ МАЛИХ РАТНИКА

С ЈЕДНЕ УЗВИШИЦЕ ИЗНАД МОРСКЕ ОБАЛЕ, ТОМАХАВК И ДЕН ЗАБРИНОТО ПОСМАТРАЈУ НЕОБИЧНУ СЦЕНУ...

ТАКО! НЕПРИЈАТЕЉ ТАКО ГРАДИ УТВРЂЕЊЕ! ОДАВДЕ МОЖЕ ЛАКО ДА ВРШИ ИЗНЕЧАДНЕ НАПАДЕ НА КОЛОНИСТЕ!

МОРАМО ТО ДА ЈАВИМО НАШИМ ТРУПАМА!

АЛИ, ИЗНЕЧАДА...

ОХ! ЗАСЕДА! ИМА ИХ МНОГО...

УХВАТИТЕ ИХ ЖИВЕ И ПРЕБАЦИТЕ НА БРОД!

УСКОРНО НА ЈЕДНОМ ОД БРИТАНСКИХ БРОДОВА...

ВОДИМО ВАС У ЕНГЛЕСКУ КАО РАТНЕ ЗАРОБЉЕНИКЕ! ВАШЕ ПРИСУСТВО ТАМО БИКЕ ЗА НАС ОД ВЕЛИКОГ ЗНАЧАЈА!

НЕКАД ВЕЛИКИ ТОМАХАВК ИЗБАЧЕН ЈЕ ИЗ РАТА... ВАС ДВОЈИЦА ВИШЕ НЕКЕТЕ БИТИ ТРН У НОЗИ НАШЕ КРУНЕ!

МНОГО КАСНИЈЕ, КАД ЈЕ БРОД ВЕЋ БИО ДАЛЕКО ОД ОБАЛЕ, ПОДИГЛА СЕ БУРА...

ЈЕДАН ОГРОМАН ТАЛАС СЛОМИО ЈЕ ГЛАВНУ КАТАРКУ...

У ЧАМЦЕ ЗА СПАСАВАЊЕ!

У ПОТПАЛУБЉУ...

ПОГЛЕДАЈ, ДЕНЕ! ТАЛАСИ СУ ПРОБИЛИ КОРИТО БРОДА! МОЖДА СЕ МОЖЕМО ПРОВУЌИ КРОЗ ТУ РУПУ...

ПОКУШАЈ ЈЕ УСПЕО...

ИМАМО СРЕКЕ! ЈЕДАН ЧАМАЦ ТАЧНО ИСПОД НАС!

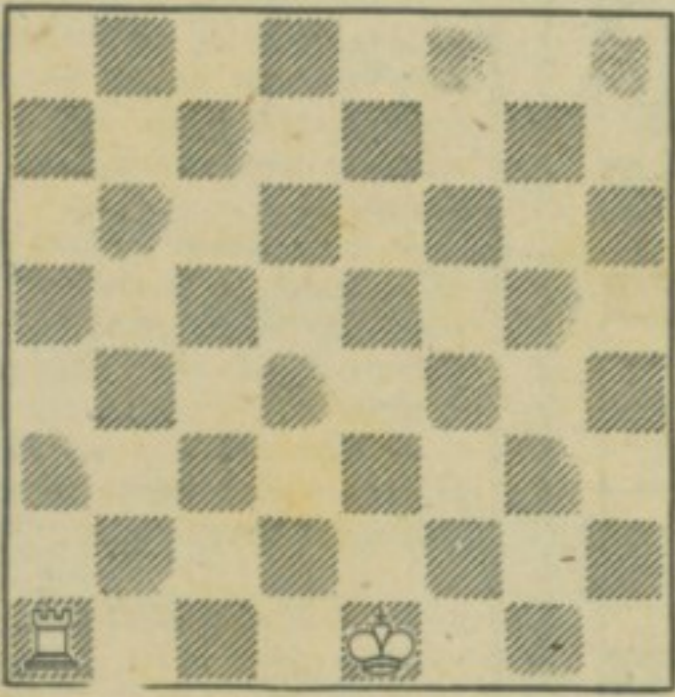
АЛИ, КАД СУ БЕГУЊИ УСКОЧИЛИ У ЊЕГА...

НА ВЕСЛА, ЗАРОБЉЕНИЦИ! ПОКОРВАЈТЕ СЕ МОЈИМ ЗАПОВЕСТИМА ДОК НАС НЕ НАЂЕ ДРУГИ БРОД!

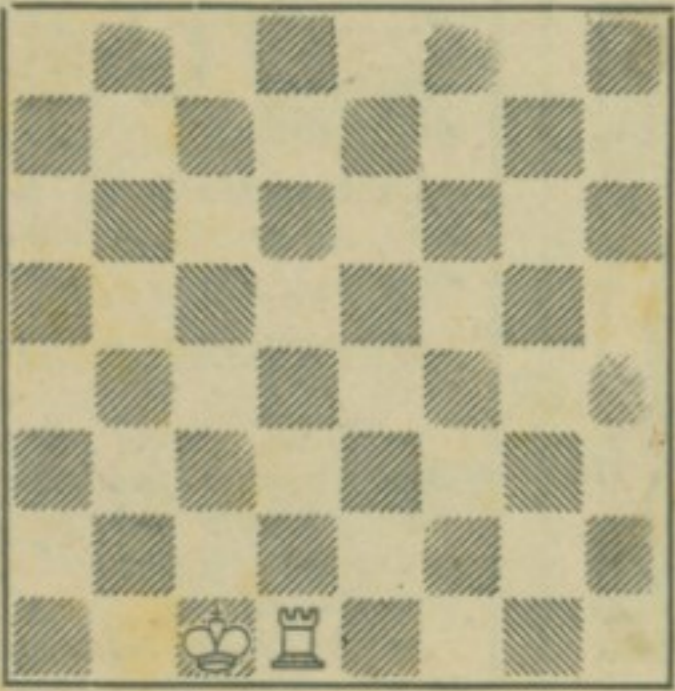
НАСТАВИЋЕ СЕ

Учимо шах XII

Да видимо сада шта је велика рокада. Поставимо белог краља и белог левог топа, оног у левом углу, на њихова места као пред почетак партије. Слика вам је већ добро позната:

Ако сада топа померимо до краља, а краља пребацимо преко топа на прво суседно поље, ми смо извршили велику рокаду. И слика добија овакав изглед:

Као што видите, поступак је исти као и код мале рокаде: постављање топа до краља и пребацивање краља преко топа, у истом покрету, само што малу рокаду правимо на краљевом, а велику на дамином крилу. Велика рокада означава се са три нуле између којих стоје цртице: 0-0-0.

Када треба да извршимо малу, а када велику рокаду? То зависи, као и све у шаховској игри, од ситуације на табли. Ипак, само поређење ових рокада показује да је краљ, кад се изврши мала рокада, боље склоњен и осигуран од напада противничких фигура него у случају велике рокаде.

За велику рокаду важе она иста правила која смо у прошлом броју „Забавника“ навели за малу рокаду. Једно од тих правила каже да рокаду не можемо извршити ако између краља и топа стоје неке фигуре. За извођење мале рокаде сметају нам скакач и ловац, које треба развити, а на путу велике рокаде стоји још и дама. Према томе, малу рокаду је и лакше извршити него велику.

АТОМСКЕ ЛАМПЕ ЗА СИГНАЛИЗАЦИЈУ

Једно америчко предузеће направило је нову врсту атомске лампе која може да светли десет па и више година. Она садржи кристале фосфоресцентног материјала нарочито прерађене чија је јачина одражавања светлосних зракова изазвана радиоактивним изотопом криптана. Овакве лампе ће се углавном употребљавати за сигнализацију, јер њихова видљивост досеже на даљину од 500 метара.

ФРЕЗОВАЊЕ ХЕМИСКИМ ПОСТУПКОМ

У једној америчкој фабрици за производњу авиона чине се покушаји с једним потпуно новим начином фрезовања. Оно се заснива на употреби хемикалија за нагризање материјала који треба да се фрезује. Захваљујући овим пробама, дошло се до закључка да ће и сечење материјала моћи да се врши хемиским поступком и да ће он бити лакши и обављаће се за краће време.

ОВДЕ СЕ ЛЕЧИ ГЛАС ПЕВАЧА

Једна од најбољих оперских певачица Буварске, Рајна Михајлова, која је „изгубила“ глас отишла је у Москву на лечење. Упутили су је у фонологијско одељење (фонологија — наука о лечењу гласа) лабораторије за експерименталну фонетику при московском Конзерваторијуму. Овде раде стручњаци који располажу не само медицинским него и музичким образовањем. Они су прво пронашли узроке губљења гласа, који су углавном настали због претеране професионалне запослености. После систематског лечења Михајловой се повратио глас и она је опет певала на сцени Софиске опере.

Ова лабораторија ради већ готово три деценије и у њој је потражило помоћи око 13.000 певача. Ту се свакодневно врши контрола гласа студената вокалног одељења Московског конзерваторијума. Поред тога, лекари лабораторије држе им и предавања из анатомије, физиологије и фонологије. За ову лабораторију влада велико интересовање у целом свету.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

НАЈЛОН ЧАРАПЕ И АЛЕРГИЈА

Од пре десетак година, кад је уствари почела употреба чарапа од најлона, лекари су запазили да неке особе које их носе, добијају слабији облик запаљења коже. Упоредо с најлоном продрило је и ово обољење у све крајеве света, али, срећом, прилично је ретко. Лекари су одмах утврдили да неки људи, а нарочито жене, не подnose најлон, да су алергични према њему као што су други на поједине намирнице. Са органским материјама епидерма састојеке које не подноси сваки организам. Претпоставку америчких и француских лекара потврдила су два енглеска биолога која су недавно проучавала ово питање: најлон није ништа „крив“, већ састоји се од неких хемикари добила нов задатак: да искључе шкољњиве састојке, како би особе склоне овој врсти алергије могле да носе најлонске чарапе без икакве сметње.

Обољење се јавља у виду екцема, који избија на осетљивим деловима коже, али може да се појави и на сваком другом месту које покрива ова вештачка материја. До тежих последица никад не долази. Испитивања у Француској и САД указала су на могућност да узрочник обољења није сам најлон, већ средство у које се потапају жице најлонске пређе да би се обојиле. Наиме, хемиска садржина боје, пошто дође у додир с кожом, ствара гараже које су конструисане на точковима и које се крећу и мештају према потреби. Међутим, у америчкој држави Конектикету фармери своје гараже преносе и у поља, где им служе чак и као коњушнице ако их задеси невреме.

Коњушница и гаража

Познато је да већ постоје гараже које су конструисане на точковима и које се крећу и мештају према потреби. Међутим, у америчкој држави Конектикету фармери своје гараже преносе и у поља, где им служе чак и као коњушнице ако их задеси невреме.

Црепови од челика

У Француској се производе челични црепови разне величине, па чак и толики да један замењује 16 до 24 обична црепа. Десет пута лакши од земљане ћерамике, цреп се брзо и лако поставља на дрвене или металне пречаге у које су претходно избушени отвори. Црепови се праве од челичних табли дебљине 8/10 милиметара, а премазани су бојом која се жели.

Електрични »нос«

Недавно је један амерички професор конструисао врло прецизан апарат помоћу кога се може измерити и најмања количина неких примеса у ваздуху. Њима се мере и промене електричних величина. Помоћу тог апарата и прибора којим данас располаже савремена наука могу бити лако одређене промене у ваздуху. Тако је научницима пошло за руком да одреде присутност камфора или шпиритуса у ваздуху иако га је ваздух садржао свега 1:10.000.000.

ЗГРАДА ЗА ПАРКИРАЊЕ АУТОМОБИЛА

Већ за неколико месеци биће завршена прва зграда за паркирање кола у Паризу. Она ће имати 20 спратова а налазиће се у простору између Опере и станице Сен-Лазар. Ту ће се кола пребацивати с места на места и у дизалице механичким путем, помоћу огромних клешта. Предвиђено је да се кола ту и оправљају. Препоруку овакве гараже је у томе што за целу изградњу није потребан велики простор, кога данас и иначе нема у градовима.

... француски и амерички технолози почели су да израђују хартију од најлона, која над обичном хартијом има многа предности: не цела се, није осетљива на влагу и дејство већине хемикалија, а усто је погодна за разне облике штампе.

...у земљама Далеког Истока, где је пуштање змајева омиљена забава не само деце већ и одраслих, често се приређују борбе змајева у ваздуху.

... висина плиме различита је у разним морима: на Балтичком Мору она износи свега неколико сантиметара, у Ламаншу 15 метара, а на ушћу реке Мали Кодијак у Канади и 20 метара.

... Курилска Острва добила су име по руској речи „курити“ — пушити се, због

духу. За такве борбе припремају се нарочити змајеви, код којих је део ужета уз сам змај натопљен мешавином лепка и иситњеног стакла. Већим маневрисањем противници покушавају да тим стаклом пресеку један другог ужу.

... за кумис, алкохолно пиће које се справља од кобињег млека, знали су, према Херодоту, још стари Скити.

активног вулканског карактера ове острвске групе.

Водоравно: 1) слово латинице; 2) врста дрвета; 3) уводни одељак; 4) страна женског име; 5) енглески морепловац из 19 века; 6) град у Италији; 7) драга од Ибзена; 8) ономастојева лавеза; 9) личност из романа Добрице Ђосића „Корени“; 10) место у Војводини; 11) страна мушког име; 12) руски баснописец (19 век); 13) бог љубави у грчкој митологији; 14) део коњске опреме; 15) женски шешир са обојеним ободом; 16) једноцифрен број; 17) мрж; 18) лична заменица; 19) град у Швајцарској; 20) француски књижевник („Три мускетара“); 21) свеза.

Усправно: 1) Херцеговац; 2) личност из индијског епика „Махабхарата“; 3) део килограма; 4) историчко место у Русији; 5) наша река; 6) мушко име; 7) узвик при јуриш; 8) усамљен; 9) област у Јужноафричкој Унији; 10) једно преношно средство; 11) страна женског име; 12) стил у пливању; 13) пристаниште у Бугарској; 14) предметак у сложенцима са значењем бивши, некадашњи; 15) љубак; 16) мера за тежину; 17) део зграде; 18) узвик.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

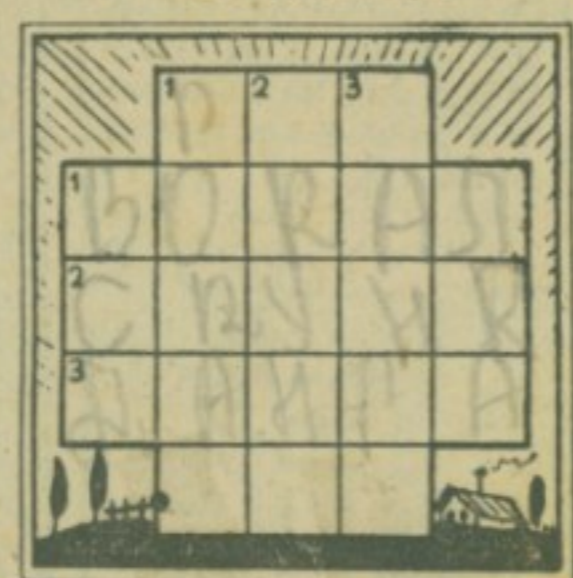
НЕВИДЉИВИ ПРТЕЖ

Шта је ово? Вероватно нека модернистичка слика. Али, иза ових измешаних облика које се један пртеж. Да би се он указао, потребно је у-

зети оловку и зацртати сва поља обележена тачкицама.

И ВОДОРРАВНО И УСПРАВНО

1) самогласник; 2) северноамеричка звезда из поволице квин; 3) тачност непознатог мириса; 4) сатирична приповетка Рајолова; 5) француски књижевник („Три мускетара“); 6) свеза.

ДАШТО МИ ТУ ДАШТО

1) Ко има шест ногу а иде само на четири?
2) Куд иде дете кад наврши четврту годину?

3) Коло води мајка с два сина и једном ћерком. Један синак црвене носи, други жито вуче, шћерца вино точи, а мајка воду лијева?
4) Кад видиш онда га не видиш, а кад не видиш онда га видиш?

5) Кад видиш онда га не видиш, а кад не видиш онда га видиш?

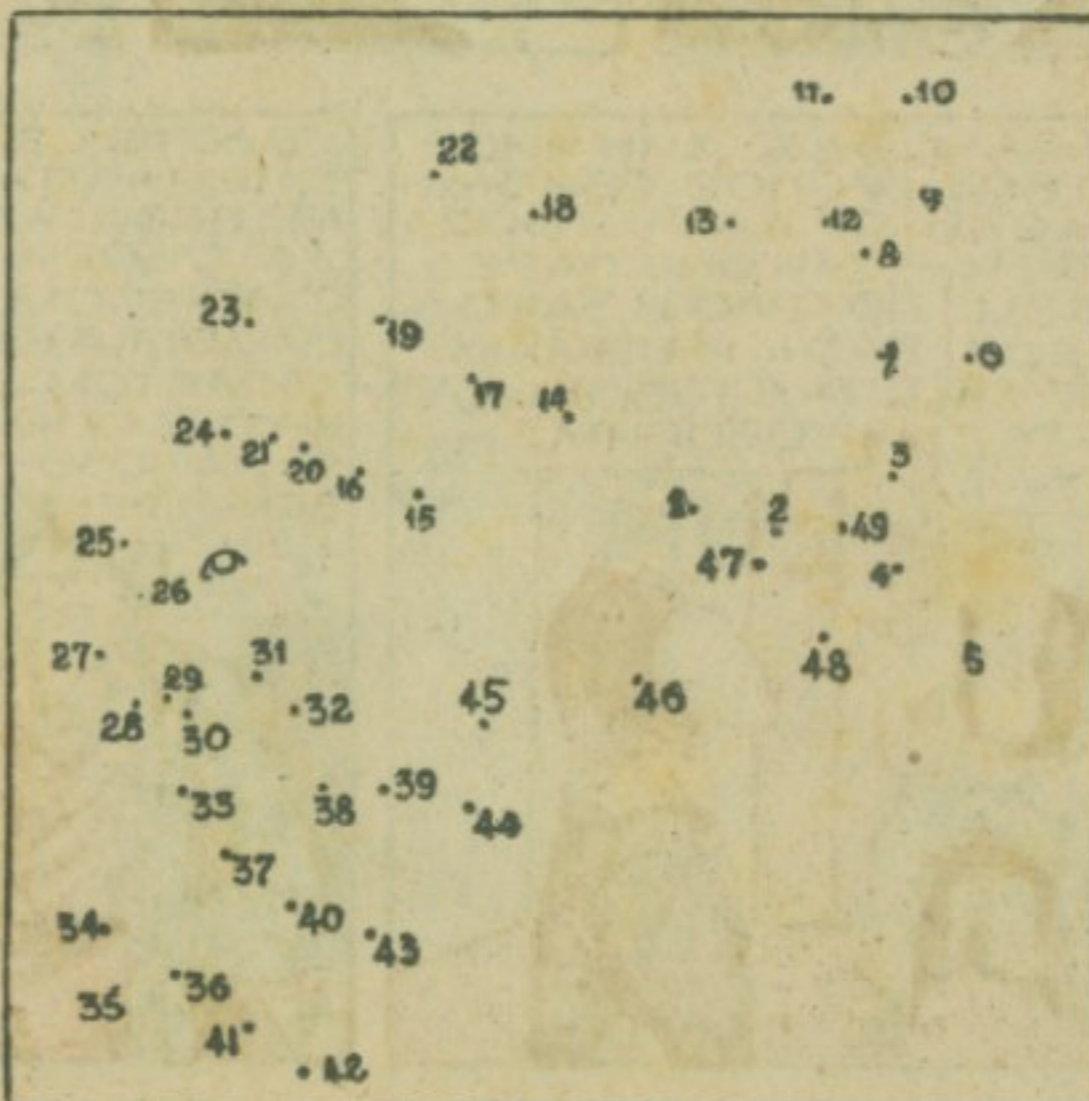
КРУГ ШТО СТВАРА ПУН ДИП ПАРА

Држећи водоравно ову слику, крећите је кружно један минут, правећи мале кругове. После једног минута а често и пре, из средине слике почеће да извире сребрни новац!

Али, не радујте се сувише рано. Нажалост, то је само

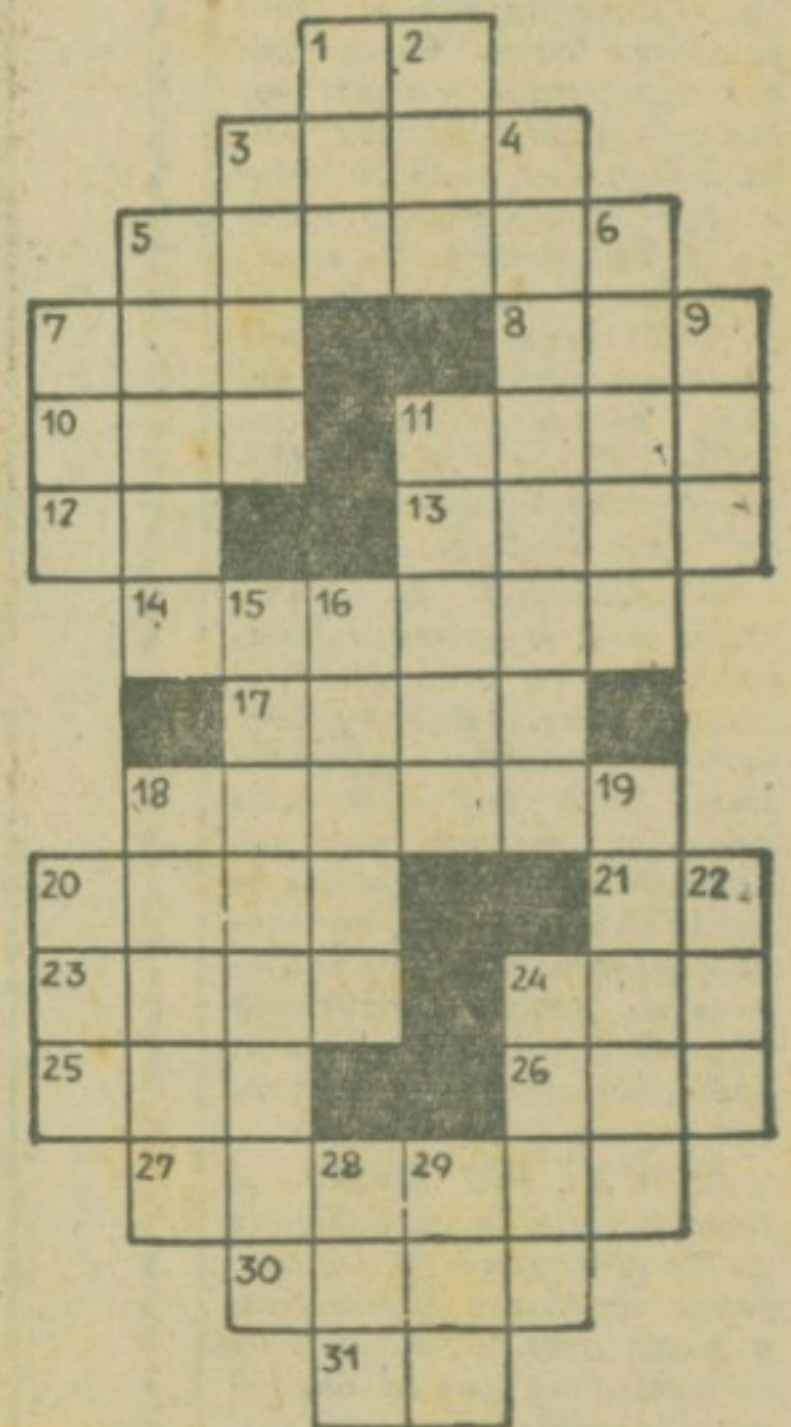

ОД ТАЧКЕ ДО ТАЧКЕ

Положите врх добро звоштрене црне оловке на тачку код броја 1, на повуците линију до тачке код броја 2,

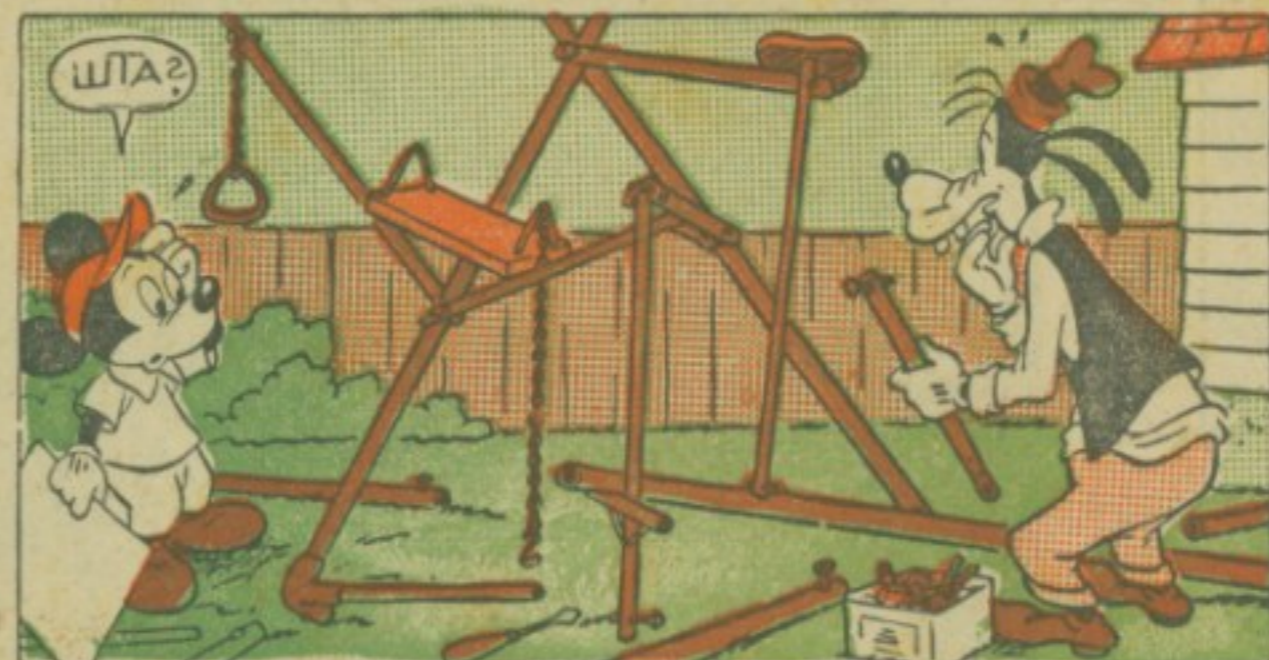
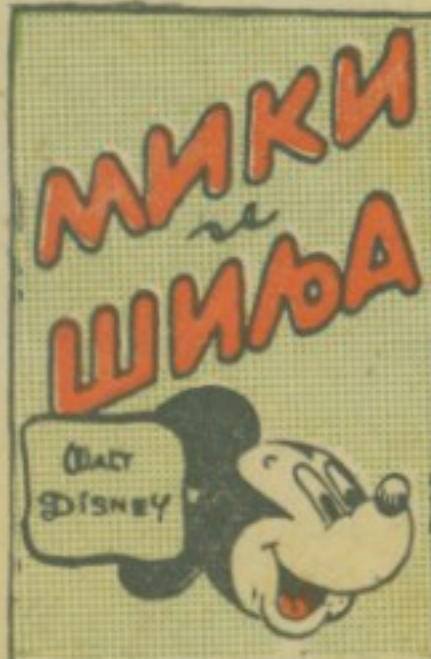
и тако редом док не стигнете до 49. Добитете један леп цртеж.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Пула; 2) комета; 3) Алзас; 4) дј; 5) ринг; 6) адрме; 7) иза; 8) спев; 9) Јава; 10) епитет; 11) шикана; 12) матер; 13) ин; 14) Анаг; 15) Ига; 16) тт; 17) слон; 18) ее; 19) Емона; 20) „Корени“; 21) бора.

Усправно: 1) позна; 2) Умар; 3) лес; 4) ат; 5) клизав; 6) адрме; 7) ариш; 8) Јава; 9) епитет; 10) сликар; 11) крекет; 12) епитет; 13) Шантек; 14) Антони; 15) Мате; 16) нана; 17) Илона; 18) смер; 19) Еро; 20) Об.

„ЉУБИТЕЉ“ КЊИГА

Један пријатељ посети Пају и зачуди се што види читаве гомиле књига у свим собама: на поду, по столцима и столицама, на креденци...

— Кад имаш толике књиге, зашто не набавиш орман, па да их у њему лепо распоредиш? — упита га пријатељ.

— Орман? — зачуди се Паја. — Зар негде и орман дају на читање?

ПУСТА ЖЕЉА

Слонче: Мама, и ја бих хтео да се играм као мјинци!

НИКАД ЗАДОВОЉНА

— Паја, немој бити са мном толико љубаван на јавном месту! — опомиње га Паја.

— Зашто?

— Мислиће људи да ти нисам ништа!

ПИТАЊА
Орјодори

Кака је то оса шљиварица?
Шта је чагатај?
Ко су били Чичимеки?
Где се налази Делта Амакуро?

ОДГОВОРИ

ОСА ШЉИВАРИЦА је штеточина на шљивама. За време цветања појави се оса, која у цвету снесе по једно јаје. После неког времена с дрвета падне плод са развијеном ларвом. Ларва се зачује у земљу да би презимила. У крајевима где је свињојство развијено, свине преко зиме, ријући земљу по шљивама, уништавају велику ларву.

ЧАГАТАЈ је назив за источну групу турских језика. Потиче од имена Чингисханова сина. Осим првог чагатајског језика, којим се говори у Бухари, Хиџи и Коканди, тако се називају и остала турска наречја у Туркестану. За време Тимурових наследника, он се у 15 веку развио као књижевни језик којим су писали песник Неваи (око 1440—1502) и Бабур (1483—1530), оснивач монголске династије у Индији.

ЧИЧИМЕКИ су стари народ који је живео у Мексику. Они су били претходници Астека, који су себе називали првим Чичимецима, а то је био и почасни назив за астечке владаре. Чичимечка епоха трајала је до 1430 године. Из те епохе сачувало се много зраћевина и других споменика (фреске, мозаици, посуђе, резбарија и дрвети, златарски радови итд.).

ДЕЛТА АМАКУРО је територија која се налазила на североистоку јужноамеричке републике Венецуеле, у делти реке Оринока. Њена површина износи око 40 хиљада квадратних километара, а на том простору живи мали број становника, нешто око 25.000, од чега су половина Индијанци. Земљиште је влажно, а клима највише биве риболовом.

ХАЈДУК
СТАНКО
ПО РОМАНУ
Ј. ВЕСЕЛИНОВИЋА

